

K 117 584
3

ქართული
სასტუმრო
გრიუბუგის
ცნობარი
ქატალოგი

653.29(1965)

ქართული
ბიბლიოთეკა

ქართული
სასტამბო
ურთიერთების
ცნობარი
კატალოგი

K 117.581
3

შეღებენილი
ბენო გორდუიანიის მიერ

გამომცემლობა
„საბჭოთა საქართველო“
თბილისი
1965

წინამდებარე წიგნი ქართული სასტამბო შრიფტის ცნობარი-კატალოგის შედგენის პირველი ცდაა.

კატალოგის შემდგენელი მკითხველს სთავაზობს ქართული სასტამბო შრიფტის მოკლე ისტორიას, შეკრებილი აქვს ქართული შრიფტის დღემდე არსებული და შემონახული ყველა ნიმუში.

შრომას ინტერესით გაეცნობა ქართული კულტურის ყველა გულშემატკივარი. იგი დიდ სამსახურს გაუწევს ქართველ პოლიგრაფებს და რედაქციების მუშაებს.

საქართველოს
ბიბლიოთეკის ცენტრი

საქმე-2000
ქართული

წინასიტყვაობა

დიდი მნიშვნელობა აქვს შრიფტების ნაირსახეობასა და მათი ასორტიმენტის სიმრავლეს ნაბეჭდი პროდუქციის დამზადების საქმეში.

შრიფტების მრავალფეროვანება საშუალებას აძლევს როგორც სტამბის მუშებს, ისე გამომცემლობებს უფრო სრულყოფილად, გემოვნებითა და მიზანშეწონილად გააფორმონ როგორც წიგნები, ისე სხვა ნაბეჭდი ფურცლები.

თუმცა ამისათვის მარტო შრიფტების სიმრავლე არ კმარა—საჭიროა გვექონდეს სათანადო კატალოგები, რომელთა მიხედვით მოხდება შრიფტების შერჩევა და მათი მიზნობრივი გამოყენება.

ამიტომ შრიფტების სიმრავლესთან ერთად, იქ, სადაც უფრო განვითარებულია საგამომცემლო საქმე და პოლიგრაფიული მრეწველობა, დიდი ყურადღება ექცევა კატალოგების გამოცემას.

სამწუხაროდ, ჩვენში ნაბეჭდი შრიფტების კატალოგების გამოცემას ტრადიცია არ ჰქონია, და არც შეიძლება ჰქონოდა, რადგან საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე თბილისში, სადაც ყველაზე მეტი ქართული წიგნი იბეჭდებოდა, ეროვნული სტამბა არ არსებობდა და ქართული შრიფტების ნორმალურ განვითარებაზე არავინ ფიქრობდა. სტამბებისა და გამომცემლობების მეპატრონენი უფრო ფულის მოგებაზე ფიქრობდნენ, ვიდრე შრიფტების კანონზომიერ განვითარებასა და ნაირსახეობაზე.

ამის გამო კულტურის ეს უმნიშვნელოვანესი დარგი დიდად ჩამორჩა საერთაშორისო საშრიფტო მეურნეობის განვითარებასა და იმ წესებს, რომლებიც აუცილებელია ამ დარგისათვის.

დროთა განმავლობაში ქართული შრიფტების დამუშავებისა და გამრავლების საქმემ შემთხვევითი და კუსტარული ხასიათი მიიღო.

ასეთი მდგომარეობა წარსულში თუ მოსათმენი იყო, როცა საგამომცემლო საქმე და პოლიგრაფიული მრეწველობა დაბალ დონეზე იდგა, ჩვენს დროში ეს შეუძლებელი გახდა.

ახლა, ცხადია, არ გამოდგება არც ძველი პოლიგრაფიული ბაზა და არც კუსტარული საშრიფტო მეურნეობა. საჭირო შეიქმნა მათი გადარჩევა ხალისება ახალი ეპოქის მიზნების შესაბამისად.

ასეც მოხდა. საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ გამოცხადდა სტამბებისა და პოლიგრაფიული სახელოსნოების ნაციონალიზაცია, შეიქმნა სახელმწიფო გამომცემლობა და სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭო, რომელთანაც ჩამოყალიბდა „პოლიგრაფტრესტი“. ამ ტრესტის განკარგულებაში გადავიდა სტამბები და პოლიგრაფიული სახელოსნოები. საშრიფტო მეურნეობისა და პოლიგრაფიულ საქმეთა მოვარება ამ ტრესტს დაევალა.

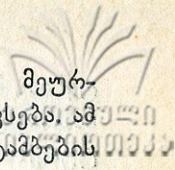
საშრიფტო მეურნეობის მოწესრიგებისათვის პირველ რიგში საჭირო იყო ყველა მოქმედი შრიფტის აღნუსხვა და სათანადო კატალოგის გამოცემა, მაგრამ, როგორც ზევით აღვნიშნეთ, ამ საქმეში ძველად არაფერი არ იყო გაკეთებული, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ მადერის მიერ გამოცემულ შრიფტების კატალოგს (1912 წ.), სადაც ქართული შრიფტების ნიმუშებს მცირე ადგილი ჰქონდა დათმობილი.

„პოლიგრაფტრესტს“ თავიდან მოუხდა საქმის დაწყება. თავა მოუყარა მოქმედი შრიფტების უმრავლესობას და 1927 წელს გამოსცა კატალოგი სათაურით: „სახალხო მეურნეობის პოლიგრაფტრესტის ასოთჩამომსხმელი ქარხნის შრიფტების ნიმუშები“, სადაც ქართულ შრიფტებთან ერთად მოთავსებული იყო სხვა ეროვნებათა შრიფტებიც*.

როგორც ამ კატალოგის წინასიტყვაობიდან ჩანს, მის შემდგენლებს აზრად ჰქონიათ მომავალში უფრო ვრცელი კატალოგი გამოეცათ. „ეს კატალოგი, — ვკითხულობთ წინასიტყვაობაში, — წარმოადგენს მოკლე ამონაწერს იმ საერთო ვრცელი კატალოგიდან, რომელსაც ტრესტი მოკლე ხანში გამოუშვებს, და ამიტომ მასში შესულია მხოლოდ ის შრიფტები, რომლებიც საჭიროა ყოველი სტამბისათვის“.

ტრესტმა დაპირება ვერ შეასრულა. უფრო ვრცელი კატალოგი არ გამოსულა. მის ნაცვლად დარჩა „მოკლე ამონაწერი“, რომელიც საბჭოთა საქართველოს სასტამბო შრიფტების პირველ კატალოგად უნდა ჩაითვალოს, თუმცა მასში არ არის შეტანილი ზოგიერთი ისეთი შრიფტი, რომელიც იმ დროს იყო ხმარებაში.

* იმ დროს თბილისში მზადდებოდა როგორც სომხური, აზერბაიჯანული, ისე რუსული, ბერძნული და არაბული შრიფტები. მათი დამამზადებელი იყო „პოლიგრაფტრესტის“ ასოთჩამომსხმელი ქარხანა, ყოფილი მადერისა.

„პოლიგრაფტრესტმა“ ვერ შეძლო აგრეთვე საშრიფტო მეურნეობის გადახალისება და შრიფტების ახალი სახეებით შევსება. ამ საკითხის მოგვარებას კი დაჟინებით მოითხოვდნენ ჩვენი სტამბების ხელმძღვანელები და პოლიგრაფისტები.

პოლიგრაფიის კარგი მცოდნე მუშა-ხელოსანი ძაკარი გოგუაძე, რომელიც პირველი ლინოტიპისტი იყო საქართველოში, თავის წიგნში* წერდა: „ქართული სტამბა, შრიფტის მრავალფეროვნების მხრივ... შედარებით ღარიბია... საერთოდ უნდა ითქვას, რომ ქართული შრიფტის მოხაზულობისა და მრავალფეროვნების საქმე მეტად სერიოზული საკითხია დღეს. სათანადო ორგანოები მას ამ ბოლო დროს ჯეროვან ყურადღებას აქცევენ და, უნდა ვიმედოვნოთ, რომ სასურველადაც იქნება გადაჭრილი“.

როდესაც სათანადო ორგანოების ჯეროვან ყურადღებაზე მიუთითებდა, ავტორი იმ ღონისძიებას გულისხმობდა, რომელიც საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭომ მიიღო. მთავრობის დადგენილებით „პოლიგრაფტრესტის“ ასოთჩამომსხმელი ქარხანა გადაეცა გაზეთ „კომუნისტის“ გამომცემლობას და მასვე დაევალა საშრიფტო მეურნეობის საკითხის მოგვარება. ამავე დროს შეიქმნა „ქართული შრიფტის რეფორმის კომიტეტი“, რომელსაც უნდა გაეკეთებინა ის დიდი საქმე, რაც ტრესტმა ვერ გააკეთა, მაგრამ „კომიტეტის“ მიერ ჩატარებული ღონისძიებანი უშედეგო გამოდგა. რაც შეეხება გაზ. „კომუნისტის“ გამომცემლობას, მან მხოლოდ იმის გაკეთება შეძლო, რომ 1930 წელს გამოსცა ქართული შრიფტების კატალოგი იმ მატრიცების მიხედვით, რომლებიც ასოთჩამომსხმელ ქარხანაში მოიპოვებოდა. ამ კატალოგის დამზადებაში აქტიური მონაწილეობა მიიღო მოქმედი შრიფტების კარგმა მცოდნემ ასოთჩამომსხმელმა ვასილ სხირტლაძემ.

ამის შემდეგ საკმაო დრო გავიდა და საშრიფტო მეურნეობაში საგულისხმო გადახალისებაც მოხდა, მაგრამ ახალი კატალოგი მანამდე არ გამოცემულა, სანამ 1940 წელს „ბეჭდვითი სიტყვის კომბინატმა“ არ გამოსცა კომბინატის სტამბაში არსებული შრიფტებისა და პოლიგრაფიული სამკაულების კატალოგი, სადაც მხოლოდ ამ სტამბაში არსებული შრიფტების ნიმუშები იყო შეტანილი.

ამ კატალოგის გამოსვლიდან უკვე ოცდაათი წელიწადი გავიდა. ამ ხნის განმავლობაში „ქართული შრიფტის კომიტეტი“ (1947 წ.) შეიქმნა. ამის შემდეგ, უკვე 1950 წლიდან, ქართული საშრიფტო მეურნეობა მდიდრდება ახალ-ახალი სატიქსტო და სატიტულო შრიფ-

* მ. გოგუაძე, სახელმძღვანელო ასოთჩამწობათათვის, სახელგამი, 1931.

ტებით, ხდება არსებული შრიფტების გადახალისება, საერთაშორისო საშრიფტო მეურნეობის კანონზომიერების გზით მკვიდრდება გარნი-ტურების სისტემა, მზადდება ქართული საამწყოზო ორნამენტები, წესრიგი მყარდება შრიფტების სახელწოდებებისა და დაჯგუფებების დარგში. მაგრამ ყველა ამ კეთილი საქმის გაცნობა საგრძნობლად გაძნელებულია. დღემდე არ არსებობს ერთი მთლიანი კატალოგი, რომელიც დახმარებას გაუწევდა ყველა დაინტერესებულ პირსა და ორგანიზაციას, როგორც არსებული მოქმედი შრიფტების, ისე იმ ძირითადი ძველი სტილის შრიფტების გაცნობაში, რომლებმაც გარკვეული როლი შეასრულეს ქართული წიგნის ბეჭდვის განვითარების საქმეში.

დიდ ნაკლად მიგვაჩნია ის გარემოება, რომ დღემდე კონსპექტური სახითაც კი არ ყოფილა გამოქვეყნებული ძირითადი ქართული სატექსტო შრიფტების შესახებ არსებითი ქრონოლოგიური ცნობები და მათი დახასიათება.

ამ ნაკლოვანების გამოსწორების მიზნით ამ კატალოგში შევიტანეთ როგორც ქრონოლოგიური, ისე არსებითი ცნობები შრიფტების თავისებურებათა შესახებ.

ასეთი ცნობების შეტანა მით უფრო გამართლებულად მიგვაჩნია, რომ დღეს, პოლიგრაფიის გასაოცრად სწრაფი განვითარების პირობებში, ყველგან უდიდესი ყურადღება ექცევა შრიფტების გაუმჯობესებასა და ნაირსახეობას, მის მხატვრულ სახეს, ადვილსაკითხაობასა და ეკონომიურობას.

ამავე დროს შევეცადეთ, რაც შეიძლება განზოგადებული სახით წარმოგვედგინა სატექსტო მასალა, რათა არ დაგვეკარგა კატალოგისათვის მისი სპეციფიკური ხასიათი და მიზანდასახულობა, არ გადავეტვირთა ისეთი მასალებით, რომელთა მონახვა, თუმცა ძნელად, მაგრამ მაინც შეიძლება ამა თუ იმ ქართულ გამოცემაში.

მაგალითად, ჩვენ არაფერს ვწერთ იმ მეორე და მესამეხარისხოვან შრიფტებზე, რომლებიც იხმარებოდა მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრამდე. არც იმ შრიფტებზე, რომლებიც საბჭოთა პერიოდში შეიქმნა, მაგრამ მალე უარყოფილ იქნა. მკითხველის ყურადღება უმთავრესად იმ შრიფტებზე გავამახვილეთ, რომლებიც უკანასკნელ დროს იქმნება და რომელთაც სათანადო ცვლილება შეაქვთ ჩვენს საშრიფტო მეურნეობაში.

თუ როგორ შევასრულეთ ეს ამოცანა, სიტყვა თქვენთვის მიგვიჩნდება, ძვირფასო მკითხველო. თქვენს ყველა შენიშვნასა და რჩევას მადლობით მივიღებთ და სათანადოდ გამოვიყენებთ.

სასტამბო შრიფტები და მათი თავისებურებანი

თუ თვალს გადავავლებთ სასტამბო შრიფტების ისტორიას, ვნახავთ, რომ შრიფტები, ანუ მოძრავი ასოები, ერთბაშად არ შექმნილა. მათი სახის ჩამოყალიბებაზე უდიდესი გავლენა მოახდინა დამწერლობის განვითარებამ.

ბევრი ერის საშრიფტო მეურნეობაში დღემდე შემონახულია ხელნაწერი ასოების გავლენა და მათი გრაფიკული თავისებურება. ჯერ კიდევ იგონობა ის კვალი, რომელიც ხელნაწერ ასოებს დააჩნია წერის ტექნიკამ — წერის იარაღმა და იმ მასალამ, რომელზედაც წერდნენ. ამას ხელს უწყობდა აგრეთვე ის გარემოებაც, რომ მოძრავი ასოს აღმოჩენის პირველ პერიოდში ასოთამომჭრელნი და მესტამბენი თვითვე ცდილობდნენ ზუსტად გადაეღოთ ხელნაწერი შრიფტების სახე, ყველა იმ რთული გრაფიკული ელემენტებითა და გადაბმებით, რომლებიც ხელნაწერ შრიფტებს ჰქონდა და კითხვას აძნელებდა.

დროთა განმავლობაში გამოირკვა, რომ მოძრავი ასოს ბუნება და მისი მიზანდასახულება სრულიად არ ეგუება ხელნაწერი ასოს ბუნებასა და მის ზედმეტ გრაფიკულ ელემენტებით გადატვირთულ სახეს, ამიტომ მესტამბენი და ასოთამომჭრელნი თანდათან ხელს იღებდნენ ხელნაწერი ასოს მიბაძვისაგან და შეძლებისდაგვარად ამარტივებდნენ ასოს გრაფემას.

პირველ ხანებში თითოეული მესტამბე ისეთი ზომისა და მოსახვის შრიფტებს ასხამდა, როგორც მას სურდა, ვინაიდან ერთიანი დადგენილი ზომა და შრიფტის სახე არ არსებობდა. ხოლო შემდეგში, როცა შემოღებულ იქნა ერთიანი ზომა (პუნქტი) და გარნიტურთა სისტემა დამკვიდრდა — მრავალნაირი სახისა და ზომის შრიფტი ჩამოსახა. დიდი ზომის ერთნაირი სახის შრიფტების გვერდით გაჩნდა პატარა ზომისა და სხვადასხვა მოსახვის შრიფტები.

ცხადია, ასეთი პატარა ზომის შრიფტებში ლიტერების თვალი უფრო გამარტივებული უნდა ყოფილიყო. რაც უფრო უმჯობესდებოდა ბეჭდვის ტექნიკა, მით უფრო მარტივი, ე. ი. ადვილსაკითხავი,

ხლებოდა ასო. ამასთანავე ასოს ზომის დაბატარაება შესაძლებლობას
იძლეოდა უფრო მეტი ასო დატეულიყო საბეჭდო ფურცელზე.

ბეჭდვითი საშუალებების განვითარებასთან ერთად სასტამბო
შრიფტი თანდათან თავისუფლდებოდა ხელნაწერი ასოს გავლენისა-
გან. ბოლოს, ძირფესვიანად შეიცვალა დამწერლობისა და წიგნის
ბეჭდვის განვითარების გზები. წარმოიშვა სრულიად ახალი მეცნიე-
რება, რომელსაც შრიფტმცოდნეობა ეწოდება.

რაც დრო გადის, ამ თავისებური და მეტად მნიშვნელოვანი დარგის
შესახებ მრავალი წიგნი და გამოკვლევა ქვეყნდება როგორც რუ-
სეთში, ისე უცხოეთში, კიდევ უფრო მეტი ლაბორატორიული ცდები
ტარდება და ახალი თეორიები იქმნება შრიფტების გასაუმჯობესებ-
ლად. ეს ბუნებრივიც არის, რადგან თანამედროვე კულტურის მთავარ
საყრდენს წიგნი წარმოადგენს. შრიფტი ხომ წიგნის ენაა. ცხადია,
რომ რამდენად მაღალხარისხოვანი იქნება ეს ენა, იმდენად წიგნის
დონე ამალდება და მეტ ზეგავლენას მოახდენს მკითხველზე.

თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს შრიფტების სწორსა და მიზანშე-
წონილ გამოყენებას, ამაზე სიტყვას არ გავაგრძელებ, რადგან ეს კარ-
გად იციან როგორც პოლიგრაფებმა, ისე სარედაქციო მუშაკებმა.

იმისათვის, რომ შრიფტმა გაამართლოს თავისი დანიშნულება,
პირველ ყოვლისა, რა მოსახვისა და ზომისაც არ უნდა იყოს იგი,
თავისი ზომის შესაფერი პროპორცია უნდა ჰქონდეს და თითოეულ
ასოს სხვა ასოებთან შედარებით სწორი მდებარეობა უნდა ექიროს,
ე. ი. შ რ ი ფ ტ ი ს ხ ა ზ ს, ანუ სტრიქონში გონების თვალით გავ-
ლებულ პორიზონტალურ ხაზს, იცავდეს. თუ ეს ზუსტად არ იქნება
დაცული, შრიფტი წუნდებული გამოვა და ასეთი შრიფტით ბეჭდვა
შეუძლებელი გახდება.

ნახატის „თავისუფლება“, რაც კალიგრაფიული წერის შემთხვე-
ვაში დასაშვებია, შრიფტის შექმნის დროს მიუღებელია. სატექსტო
შრიფტი ზუსტი უნდა იყოს და სისწორით გამოხატავდეს დადგენილ
გრაფემას, ანუ ასოს ჩონჩხს.

როგორც ზემოთაც ვთქვით, შრიფტი წიგნის ენაა. ის აგრეთვე ნა-
ბეჭდი პროდუქციის გაფორმებისა და პოლიგრაფიული შესრულების
ერთ-ერთი ძირითადი ელემენტია. ბევრმა, ალბათ, არც კი იცის, რომ
სხვადასხვა დარგის წიგნები სხვადასხვა შრიფტით იბეჭდება. კარგად
განვითარებულ საშრიფტო მეურნეობაში არსებობს სპეციალური და-
ნიშნულების შრიფტები: გაზეთების, ჟურნალების, სასკოლო წიგნე-
ბის, მხატვრული ლიტერატურისა და ლექსიკონებისათვის. ზოგი მათ-
განი ადვილად იკითხება, ზოგი უფრო ძნელად.

იმისათვის, რომ ამა თუ იმ შრიფტმა შეასრულოს თავისი დანიშნუ-

ლება, როგორც ბექდვითმა საშუალებამ — ტექსტის კვლავ წარმოებისათვის, იგი შემდეგ მოთხოვნებს უნდა აკმაყოფილებდეს: პირველი — ა დ ვ ი ლ ს ა კ ი თ ხ ა ვ ი ი ე ო ს, მეორე — ს ა წ ა რ მ ო ო მ ო თ ხ ო ვ ნ ი ლ ე ბ ე ბ ს პ ა ს უ ხ ო ბ დ ე ს და მესამე — ე კ ო ნ ო მ ი უ რ ი ი ე ო ს.

თუ რომელი შრიფტი უფრო ადვილსაკითხავია, ამის შესახებ უამრავი ლიტერატურა არსებობს. საყოველთაოდ კი ადვილსაკითხავად აღიარებულია ის შრიფტი, რომელიც უადრესად სადაა, ზომიერად განიერი და ნათელთვალაინი. ამავე დროს ასეთი შრიფტების წარმატებას დიდად უწყობს ხელს შტრიხის ზომიერება, მისი ელასტურობა და თითოეული ასოს მკვეთრი ინდივიდუალობა. უნდა გვახსოვდეს, რომ ტექსტში მკითხველი ცალკეულ ასოებს კი არ კითხულობს, არამედ მთელ სიტყვებს. სიტყვების ერთიანი აღქმის დროს დიდი მნიშვნელობა აქვს ცალკეულ ასოს ინდივიდუალობას. უკანასკნელ დროს გამოიკვია, რომ ასოების ზედა და ქვედა ტანის ნაწილაკებსაც კი საგულისხმო მნიშვნელობა ენიჭება და საგრძნობლად აადვილებს ნაბეჭდის კითხვას.

არანაკლები მნიშვნელობა აქვს ს ა წ ა რ მ ო ო მ ო თ ხ ო ვ ნ ი ლ ე ბ ე ბ ე ს და ცვას შრიფტის შექმნის დროს. თანამედროვე ბექდვის პირობებში შრიფტი „ხანგრძლივ გამოცდას“ განიცდის (მატრიცირება, სტერეოტიპირება და სხვა), თუ შრიფტი ამ ტექნიკურ პირობებს არ იცავს, ბექდვის დროს ზდება შრიფტის დეფორმაცია რაც, საბოლოო ანგარიშით, ხელს უშლის ნორმალურ კითხვას.

განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, რომ შრიფტი ეკონომიური იყოს, ე. ი. თითოეულ ნაბეჭდ ფურცელში რაც შეიძლება მეტი ასო ეტეოდეს, ისე რომ ამან ხელი არ შეუშალოს არც ადვილ კითხვას და არც საწარმოო მოთხოვნილების დაცვას.

ეს მეტად ძნელი საქმეა და ამ მხრივ დიდი მუშაობა მიმდინარეობს ყველგან, სადაც კი შრიფტი მზადდება, ვინაიდან ამ მიმართულებით ოდნავ გაუმჯობესებასაც კი შეუძლია დიდი სარგებლობა მოუტანოს როგორც სტამბას, ისე გამომცემლობას.

შრიფტები ერთმანეთისაგან სამი ძირითადი ნიშნით განსხვავდებიან: ნ ა ხ ა ტ ი თ, მ ო ს ა ხ ვ ი თ და ზ ო მ ი თ. მაგალითად, ქართულ საშრიფტო მეურნეობაში ჩვეულებრივი გარნიტურის (ვენუერი) შრიფტების გრაფიკული სახე მკვეთრად განსხვავდება დედაენის გარნიტურის შრიფტებისაგან. ერთში ყოველი ასო თითქმის ერთნაირი შტრიხით (ხაზით) არის შესრულებული, ხოლო მეორეში თვალსაჩინოდ გამოვლენილია ო რ ნ ა ი რ ი შ ტ რ ი ხ ი:

წვრილი და მსხვილი. წვრილ ხაზს დამატებითი შტრიხი ეწოდება, ხოლო მსხვილს — ძირითადი.

როდესაც მოსახვაზე ვლაპარაკობთ, მხედველობაში შრიფტის თვალის ხასიათი. ეს თვალი, ერთი და იმავე ნახატის შრიფტში, სხვადასხვანაირია. ზოგიერთი ასოს თვალი ნათელია, ზოგის კი უფრო მუქი. მაგალითად, ჩვეულებრივი გარნიტურის შრიფტებში, რომლებიც ერთი ნახატისაგან წარმოდგებიან, ზოგს ნათელი თვალი აქვს (ა) და ზოგს კი მუქი (ა), ან ნახევარ მუქი. ამიტომაც ნათელთვალთან შრიფტებს ნათელი შრიფტი ეწოდება, ხოლო მუქთვალთანებს — მუქი და ნახევრად მუქი.

საშრიფტო მეურნეობაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს შრიფტის ზომას. შრიფტები რომ სხვადასხვა ზომაზე ერთი ნახატიდან ისმებოდეს, მაშინ მათი გარჩევა ადვილი იქნება. ერთი ლიტერი კეგელით მეტი იქნება, მეორე — კეგელით ნაკლები, მაგრამ როდესაც სხვადასხვა ნახატის შრიფტები ერთსა და იმავე ზომაზე ისმება, მათი განსხვავება გაძნელებულია; ეს შეუძლია შეამჩნიოს მხოლოდ იმან, ვინც კარგად არის გაწაფული შრიფტების თვალის გამოცნობაში და ერთი შრიფტის მეორესთან შედარებაში. ამიტომ საშრიფტო მეურნეობაში იქმნება შრიფტების კომპლექტები.

ერთი და იგივე ნახატის სხვადასხვა მოსახვისა და ზომის შრიფტების კომპლექტს გარნიტური ეწოდება.

სრული გარნიტურის შრიფტები შედგება სხვადასხვა ზომის შრიფტებიდან 4-დან 48 პუნქტამდე. ყოველ მათგანს თავისი სახელწოდება აქვს.

იმდენად ძნელია გარნიტურის შექმნა ყველა ზომისა და მოსახვის შრიფტებით, რომ იშვიათად თუ სადმე მოიპოვება ასეთი სრული კომპლექტი.

ამ რამდენიმე წლის წინათ სტამბებში მხოლოდ ხელით წყობის შრიფტები მოიპოვებოდა. დღეს მდგომარეობა საფუძვლიანად არის შეცვლილი. პოლიგრაფიის სწრაფ განვითარებასთან დაკავშირებით, საბეჭდი ფორმის კვლავწარმოებისათვის, მრავალნაირი შრიფტი იხმარება, რომელთა შორის საბჭოთა კავშირში გავრცელებულია:

1. ასოები ჩამოსხმული ხელითწყობისათვის გარტის ცალკეულ ლიტერებზე;

2. ლინოტიპის ასოები — ჩამოსხმული სტრიქონჩამომსხმელ ანაწყობ მანქანა ლინოტიპზე;

3. მონოტიპის ასოები — ჩამოსხმული სპეციალური მატრიცებით;

4. სატიტულო ასოები — ჩამოსხმული სტრიქონად მსხვილკვებულნი ჩამომსხმელ მანქანებზე;

5. სააფიშო-საპლაკატო ასოები — დამზადებული ხეზე ან სხვა მსუბუქ მასალაზე;

6. თითბერის სატიფრო ასოები — ყდებისა და სხვა საამეინძიო ნაწარმისათვის;

7. ასოები „ფოტოანაწყობისა“ (ჩვენში ჯერჯერობით არ არის შემოსული მასობრივ ხმარებაში);

ყველა ეს შრიფტი პირობითად შეიძლება სამ ძირითად ჯგუფად დავყოთ: სატექსტო, სატიტულო, ანუ სასათაურო და სააქციდენციო.

საერთაშორისო საშრიფტო მეურნეობა, ძირითადად ამ კანონზომიერების საფუძველზე, თანმიმდევრულად ვითარდება მოძრავი ასოს აღმოჩენის დღიდან.

ქართული საშრიფტო მეურნეობა საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე მოკლებული იყო ასეთ თანმიმდევრულ განვითარებას. დიდი ხანი არ არის, რაც ჩვენში ჩატარდა (1950 წელს) შრიფტების დაჯგუფება მათი დამახასიათებელი ნიშნების მიხედვით და დაინერგა გარნიტურთა სისტემა.

არსებული ქართული სატექსტო შრიფტები, მათი დამახასიათებელი ნიშნების მიხედვით, ოთხ ჯგუფად იყოფა.

პირველ ჯგუფში შედის ყველა ისეთი შრიფტი, რომელთა მოხაზულობაში მსხვილსა და წვრილ ხაზს (შტრიხს) შორის უმნიშვნელო განსხვავებაა;

მეორე ჯგუფში შედის ყველა ისეთი შრიფტი, რომელთა მოხაზულობაში თვალსაჩინოდ არის გამოვლინებული განსხვავება მსხვილსა და წვრილ შტრიხს შორის;

მესამე ჯგუფში თავსდება ყველა ის შრიფტი, რომელთაც ერთიანი სისქის შტრიხი აქვთ;

მეოთხე ჯგუფში თავს იყრის ყველა ის შრიფტი, რომელთა მოხაზულობაში მსხვილი და წვრილი შტრიხის გარდა კიდევ აქვთ საშუალო, მესამე შტრიხი.

ამ დაჯგუფებათა მიხედვით ჯერჯერობით ხმარებაშია შესული ოთხი ძირითადი გარნიტური: ჩვეულებრივი, მკაფიო, დედაენისა და ვიწრო. ამასთანავე, დამატებითი გარნიტურები: ჩვეულებრივი შეკეთებული და ჩვეულებრივი განიერი შეკეთებული.

უკანასკნელ დროს დამზადდა კიდევ სამი ძირითადი გარნიტური:

„უნივერსიტეტის“, „კურსივისა“ და „დუმბაძის“ ამ გარნიტურების რამდენიმე კეგელი უკვე ჩამოსხმულია და მათი ნიმუშებიც აქვეა გამოქვეყნებული.

ამრიგად, წინამდებარე კატალოგში წარმოდგენილია სულ ცხრა გარნიტურის ნიმუში. მათ შორის „დამატებითისა“ და „შეკეთებულისა“.

ვინაიდან პირველად გამოდის ქართული სასტამბო შრიფტების სრული კატალოგი და ჩვენს საშრიფტო მეურნეობაში პირველად ინერგება გარნიტურების სისტემა საერთაშორისო კანონზომიერების საფუძველზე, აუცილებლად ვცანით თითოეული გარნიტურისათვის წაგვემძღვარებინა მოკლე ანოტაციური ცნობა, რომელიც, ჩვენი ფიქრით, დახმარებას გაუწევს ყველას, ვინც მოისურვებს შრიფტების გაცნობასა და კვლევას.

ძირითადი გარნიტურები

1. ჩვეულეგრივი
2. მკაფიო
3. დედანის
4. ვიწრო

დამატებითი გარნიტურები

1. ჩვეულეგრივი შეკეთებული
2. ჩვეულეგრივი განიერი შეკეთებული

უახლესი გარნიტურები

1. უნივერსიტეტის
2. კურსივის
3. დუმბაქის

1. ჩვეულებრივი გარნიტური

1866 წლის 10 იანვარს თბილისში გამოვიდა გაზეთი „დროება“, რომელიც დაბეჭდილი იყო მანამდე უცნობი, მხედრული შრიფტით. ამ ახალი შრიფტის ავტორი იყო ცნობილი მხაზველი, მწერალი და საზოგადო მოღვაწე მიხეილ ზაალის ძე ყიფიანი (1833 — 1891).

ახლად შექმნილი ნახაზები 1864 წელს ქ. ვენაში წაიღო „დროების“ გამომცემელმა სტეფანე მელიქიშვილმა, სადაც დაამზადებინა როგორც სატექსტო ნუსხურის, ისე მთავრულის (კეგ. 20) მატრიცები.

ამ დროიდან პირველად შევიდა ხმარებაში მხედრული მთავრული. იმის გამო რომ ყიფიანის შრიფტი ვენაში ჩამოისხა, მას „ვენური“ ეწოდა. მხოლოდ მაშინ, როდესაც ქართულ საშრიფტო მეურნეობაში გარნიტურთა სისტემა მტკიცედ დაინერგა (1950 წ.), ეს შრიფტი „ჩვეულებრივი გარნიტურის“ სახელწოდებით იქნა შეტანილი საშრიფტო მეურნეობის იმ პირველ ჯგუფში, რომლის მოხაზულობაში მსხვილი და წვრილი ხაზის სისქეს შორის უმნიშვნელო განსხვავება არსებობს.

დღეს ხმარებაშია ამ გარნიტურის როგორც ხელით წყობის, ისე ლინოტიპისა და მონოტიპის შრიფტები. გარნიტურშია როგორც ნათელი, ისე მუქი მოსახვის სხვადასხვა ზომები (კეგელები).

ჩვეულებრივი პარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, ნათელი)

კეგელი 6

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი - ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეული ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგღვეთიკლმნოპრსტუფქლყშჩცძჭჯჰ

1234567890 №

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კეგელი 8

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგღვეთიკლმნოპრსტუფქლყშჩცძჭჯჰ

აბგღვეთიკლმნოპრსტუფქლყშჩცძჭჯჰ

1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

ჩვეულებრივი გარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, ნათელი)

კვლევი 10

შპს-ით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მონახულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ
აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ
1234567890 IVX №*§

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მონახულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კვლევი 12

შპს-ით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ
აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ

ჩვეულებრივი პარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, ნათელი)

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

კვლევი 12 (ზომლი)

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახუ-

აბგდევნითიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭჯჰ
1234567890 №

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

კვლევი 20 (ზომლი)

აბგდევნითიკლმნოპჟრსტუფქღ
ყშჩცძწჭჯჰ
1234567890 № „-;:!?„§*)—

ჩვეულებრივი გარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, მუქი)

კვლევი 8

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირთ მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოხატულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგღევსთიკლმნობურსტუფქშჩცძჭჯჟ
აბგღევსთიკლმნობურსტუფქშჩცძჭჯჟ
1234567890
IVXჯ*

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირთ მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოხატულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კვლევი 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირთ მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოხატულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგღევსთიკლმნობურსტუფქშჩცძჭჯჟ
აბგღევსთიკლმნობურსტუფქშჩცძჭჯჟ

1234567890
IVX№*ჯ

(პირდაპირი, ნორმალური, მუქი)

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მონაწილეობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კვლევი 12

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

აბგდეწთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ
აბგდეწთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

1234567890

IVX №5*

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირვებით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

აბგღევეზთიკლმნოპჟრსტუფქლ
ყშჩცძწჭხჯჰ
1234567890 №

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირვებით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

2. მკაფიო გარნიტური

მკაფიო გარნიტური შექმნილია 1950 წელს, ამ სტრიქონების ავტორის მიერ. შრიფტი მესამე ჯგუფისაა, ე. ი. ასოებს აქვს თანაბარი სიმსხოს ხაზი, მოსახვით უფრო ნახევრადმუქია, ვიდრე ნათელი. გამიზნულია ჟურნალებისა და სპეციალური ხასიათის სამეცნიერო-პოპულარული წიგნებისათვის. მისი გარნიტური მთლიანი სახისაა, ე. ი. მას აქვს როგორც თავისი მთავრულები და ორთოგრაფიული ნიშნები, ისე ციფრები და ხმარებიდან გამოსული ძველი ქართული ასოები. მისი პირდაპირი მოსახვის კეგელების გამრავლება დამთავრებულია (კეგ. 6-დან 48-მდე). მიმდინარეობს ამ გარნიტურის გადახრილი მოსახვის კეგელების გამრავლება საერთო წესით.

ქართულ საშრიფტო მეურნეობაში შესულია ამ გარნიტურის როგორც ხელით წყობის, ისე ლინოტიპის ასოები.

მკაფიო ბარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, ნახევრადმუქი)

კეგელი 6

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგლევეთიკლმნოპრსტუფქღყშჩცჳჭჯჴ
1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კეგელი 8

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგლევეთიკლმნოპრსტუფქღყშჩცჳჭჯჴ
1234567890

აბგლევეთიკლმნოპრსტუფქღყშჩცჳჭჯჴ

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

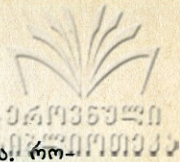
ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეული ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

მკაფიო გარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, ნახევრადმუქი)

კეგელი 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შეგეხოს ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ 1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შეგეხოს ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კეგელი 12

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შეგეხოს ამ მონაპოვარის სათავეებს. საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

№1234567890

მკაფიო გარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, ნახევრადმუქი)

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირვებით მაინც არ შეგეხოს ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირკანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

კვლევი 16

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ
 ყ რ ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ
 ხ ჯ ჰ - № 0 1 2 3 4 5 6 7 8
 (. , : * ! „ ? — X | V]

აკბდეჴთიკლმნოპჲრსტუფქღყშ

ჩცძჭჳხჴჳ 1234567890 №

კვლევი 24

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ
 ლ მ ნ ო პ ყ რ ს ტ
 უ ფ ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ
 წ ჭ ხ ჯ ჰ - გ № 0 1 2 3
 4 5 6 7 8 V I X [„ : . ; , * » ? !)

კვლევა 20

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქლ ყზჩცძწჭხჯჰ

კვლევა 28

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ
ლ მ ნ ო პ ჟ რ ს ტ უ
ფ ქ ლ ყ უ ჩ ც ძ წ ჰ
ხ ჯ ჰ - № § 0 1 2 3 4
5 6 7 8 | V X (. : , ;
* ! » ?]

კვლევა 48

აბგდეზთიკლმნ ოპჟრსტუფქლყზ

მკაფიო ბარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, მუქი)

კვლევი 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. რო-
დესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შე-
ვებოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვი-
თარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური
შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვან-
დელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის.
არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შე-
დეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზუ-
ლობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგლეწთიკლმნთჟერსტუფქღყშჩცძწჭჯპ
1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. რო-
დესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შე-
ვებოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვი-
თარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური
შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვან-
დელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის.
არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შე-
დეგს წარმოადგენს. თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზუ-
ლობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

მკაფიო გარნიტური
(გადახრილი)

კვლევი 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. რო-
დესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შე-
ვეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვი-
თარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური
შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირ-
ვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

აბგდეფთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯპ
1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. რო-
დესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შე-
ვეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვი-
თარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური
შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირ-
ვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

კვლევი 12

შპონით

ზაზისი არის საზოგადოების ეკონომიური წყობილება
მისი განვითარების ამა თუ იმ ეტაპზე. ზედნაშენია სა-
ზოგადოების პოლიტიკური, უფლებრივი, რელიგიური,
მხატვრული, ფილოსოფიური შეხედულებანი და მათი
შესაბამისი პოლიტიკური, უფლებრივი და სხვა დაწეს-
ებულებანი.

აბგდეფთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯპ

აბგდეფთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯპ-...!/?(*<§
1234567890

სასტამბო შრიფტი წარმოადგენს წარმოე-
ბის რთულ ნაყოფს, ის ბევრ რამეში ექვემ-
დებარება ლიტერებისა და მატრიცების ზუსტ
ტექნიკას. ნახაზის შექმნის დროს თუ მხა-
ტვრის მიერ არ იქნება გათვალისწინებული
წარმოების მოთხოვნილებანი, ისე მისი ნა-
მუშევარი ლითონზე ვერ გამრავლდება.

აბგღევზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშ

ჩცძწჭხჯჰ-.,:;!?(*«»

1234567890

კვლევი 20

აბგღევზთიკლმნოპჟრსტუ

ფქღყშჩცძწჭხჯჰ-.,:;!?(*«»

1234567890

კვლევი 24

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ
ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ	რ	ს	ტ	უ
ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ
			ხ	ჯ	ჰ				

3. დედაენის გარნიტური

ქართულ საზრიფტო მეურნეობაში თვალსაჩინო ადგილი უჭირავს ძველი სტილის შრიფტებს. ეს ის შრიფტებია, რომლებიც გასული საუკუნის ორმოციან წლებში გაჩნდა პეტერბურგის სამეცნიერო აკადემიის სტამბაში. მათ შორის თავისი მხატვრული სახით და სრულყოფილი პროპორციით გამოირჩევა კეგ. 16, რომელიც აკადემიის სტამბამ გადიდებული და შეკეთებული სახით ჩამოასხა თეიმურაზ ბატონიშვილის მატრიცებიდან. ეს მატრიცები (იხ. გვერდი 79: აკადემიური პეტიტი) თეიმურაზმა მარი ბროსეს ჯერ კიდევ მაშინ დაამზადებინა, როცა ბროსე პარიზში იმყოფებოდა. შრიფტი დამზადებულია 1837 წელს გამოჩენილი ფრანგი მხატვრისა და ამომჭრელის დელიაკონის დახმარებით.

როგორც ცნობილია, პეტერბურგის მეცნიერებათა აკადემიის შრიფტებით იწყობოდა ყველა ქართული წიგნი როგორც რუსეთში, ისე საქართველოში ე. წ. ვენურის ჩამოსხმამდე. შემდეგში, გამომცემლობები და სტამბები აკადემიის შრიფტებიდან უმთავრესად ციცეროსა (იხ. გვ. 79) (კეგ. 12) და კეგ. 16-ს ხმარობდნენ.

ცნობილმა პედაგოგმა იაკობ გოგებაშვილმა 16 კეგელიდან შექმნა კეგ. 24 თავისი საბავშვო და საყმაწვილო გამოცემებისათვის, უმთავრესად „დედაენისათვის“. ამიტომ მას „დედაენის გარნიტური“ დაერქვა. დღესაც ამ ორი კეგელით 16 და 24-ით იბეჭდება მრავალი წიგნი. სხვათა შორის ამ გარნიტურით (კეგ. 16) არის აწყობილი ქართველიშვილისეული ძვირფასად გამოცემული „ვეფხისტყაოსანი“ (1888 წ.).

ამჟამად, ქართული შრიფტის ექსპერიმენტულ ლაბორატორიაში მიმდინარეობს ამ გარნიტურის სხვადასხვა კეგელებითა და მოსახვის შრიფტებით გამრავლება. 1953—56 წლებში დამუშავდა აგრეთვე ამ გარნიტურის მთავრულები, როგორც პირდაპირი, ისე გადახრილი. მათი ავტორია აწ განსვენებული კარტოგრაფი ვესევი ბარამიძე.

ეს შრიფტი მეორე ჯგუფისაა და მისი დამახასიათებელია მკვეთრი განსხვავება ძირითად შრიხტსა და დამატებითს შორის. დედაენის გარნიტურის შრიფტები მხოლოდ ხელით წყობისათვისაა ჩამოსხმული, ჯერჯერობით არ არსებობს ამ გარნიტურის არც ლინოტიპისა და არც მონოტიპის მატრიცები.

დედაენის გარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, ნათელი)

კვლეო 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლანარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მანინც არ შევესოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ სატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ სატოვან გამოსახულებასთან.

ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ კ ლ მ ნ დ ო პ რ ს ტ ვ უ ფ ქ დ
ე შ ც მ წ ჯ ს ფ ე ჰ ჰ

კვლეო 12

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლანარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მანინც არ შევესოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ სატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ სატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოსახულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგდეწთიკლმნპრსტუფქღშჩძმწჯჰჳ

1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლანარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მანინც არ შევესოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ სატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაწილეობით. როდესაც შრიფტზე ვლანანაკობთ, შეუძლებელია გაკვირვებით მანც არ შევესოთ ამ მონაწილეობის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.

აბგდეჴთიკლმნოჴრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ

აბგდეჴთიკლმნოჴრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ

1234567890№

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაწილეობით. როდესაც შრიფტზე ვლანანაკობთ, შეუძლებელია გაკვირვებით მანც არ შევესოთ ამ მონაწილეობის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.

კვლევი 20

აბგდეჴთიკლმნოჴრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ

1234567890 №

აბგდეჴთიკლმნოჴრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ

კვლევი 24

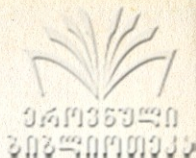
აბგდეჴთიკლმნოჴრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ

დ ე ლ ა ე ნ ის   ბ ა რ ნ ი ტ უ რ ი

(გადახრილი)

კვლევი 10

ზმონით.

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლანარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხეთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.

აბგღევეზთიკლმნოპერსტუფქღუშცძწჭხჭჭ 12345678 90№

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლანარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხეთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.

კვლევი 12

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლანარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხეთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.

აბგღევეზთიკლმნოპერსტუფქღუშცძწჭხჭჭ
1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლანარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხეთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.

კვლევი 16 (მთავრული)

აბგღევეზთიკლმნოპერსტუფქღუშცძწჭხჭჭ

კვლევი 20 (მთავრული)

აბგღევეზთიკლმნოპერსტუფქღ
უშცძწჭხჭჭ 1234567890№

4. ვიწრო გარნიტური

ქართული საშრიფტო მეურნეობის ერთ-ერთ ნაკლს წარმოადგენდა ის, რომ არ არსებობდა ისეთი შრიფტი, რომელიც თავისი ტევადობით, ანუ ეკონომიურობით, მკვეთრად იქნებოდა გამოყოფილი მოქმედ შრიფტებისაგან. ამ მიმართულებით ჩატარებული მრავალი ცდა, ჯერ „შრიფტის რეფორმის კომიტეტისა“ და შემდეგ „განათლების კომისარიატის პედაგოგიკისა და პედოლოგიის კვლევითი ინსტიტუტის შრიფტის სექციისა“, უშედეგოდ დამთავრდა.

ამ სტრიქონების ავტორმა მრავალი ცდებისა და ლაბორატორული შემოწმების შემდეგ შექმნა ვიწრო გარნიტურის შრიფტი.

ამ შრიფტის საბოლოოდ დადგენილი სახე გამოსაცდელად და ფართო საზოგადოებისათვის გასაცნობად გამოქვეყნებული იყო ჟურნალ „საბჭოთა ხელოვნებაში“ (1959 წ. № 10).

ვიწრო გარნიტურის გრაფიკულ მოხაზულობაში მტკიცედ არის დაცული ქართული ასოების ტრადიციული სახე. საგრძნობი ეკონომიურობა (10 — 15%) მიღწეულია ასოთა სივანისა და მათი წაგრძელებული ნაწილების შემცირების ხარჯზე.

ეს შრიფტი გამიზნულია ყველა დარგის ლიტერატურისათვის, განსაკუთრებით ჟურნალ-გაზეთებისათვის, სადაც ტევადობა და ადვილსაკითხაობა ერთ-ერთ ძირითად მიზანს წარმოადგენს.

ჯერჯერობით შექმნილია ამ გარნიტურის ორი მოსახვა: თავისი მთავრულებით, ციფრებითა და ორთოგრაფიული ნიშნებით— პირდაპირი და გადახრილი.

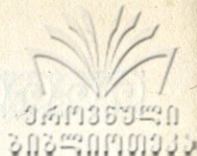
ამჟამად მიმდინარეობს ამ გარნიტურის სხვადასხვა კეგელებზე გამრავლება. ერთგვარ სიახლეს წარმოადგენს ის გარემოება, რომ ამ გარნიტურში პირველად შევიდა კენტი რიცხვის ზომა (კეგ. 9) უკანასკნელ დროს პოლიგრაფიაში მიღებული წესის მიხედვით.

ხელით წყობისათვის ვიწრო გარნიტურის შრიფტები ჯერ ჩამოსხმული არ არის. არსებობს მხოლოდ მისი მატრიცები სტრიქონ-ჩამომსხმელი მანქანის, ლინოტიპისათვის. მატრიცები დამზადებულია ლენინგრადის შრიფტის ჩამომსხმელ ქარხანაში, სადაც ინახება ამ შრიფტის დოკუმენტაცია, ისე როგორც ჩვეულებრივსა და მკაფიო გარნიტურისა.

30 წრო ბარნიტური

(პირდაპირი, ნათელი)

კვლევი 8

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევესთთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძჭჯჳ

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძჭჯჳ

1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევესთთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კვლევი 9

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევესთთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძჭჯჳ

აბგდეზთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძჭჯჳ

1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევესთთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

3 ი წ რ ო ბ ა რ ნ ი ტ უ რ ი

(პირდაპირი, ნათელი)

კვლევი 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

აბგდევნოტიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

1234567890

აბგდევნოტიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

კვლევი 12

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

აბგდევნოტიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ 1234567890

აბგდევნოტიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.

კვლევი 16

ს ა ბ ჯ ო ტ ა კ ა ვ შ ი რ შ ი ბ ე ჯ დ ვ ი თ ი ს ი ტ ყ ვ ა
მ ო წ ო დ ე ბ უ ლ ი ა ე მ ს ა ხ შ ო რ ო ს

30 წელი გარნიტური

(გადახრილი)

კვლევი 8

შპონიო

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგღვეზთიკლმნთპრსტუფქღყშჩცძჭჯჟ

კგბღვეზთიკლმნთპრსტუფქღყშჩცძჭჯჟ

1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კვლევი 10

შპონიო

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

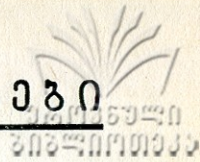
ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგღვეზთიკლმნთპრსტუფქღყშჩცძჭჯჟ

კგბღვეზთიკლმნთპრსტუფქღყშჩცძჭჯჟ

1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

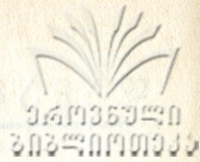
1. ჩვეულებრივი შეკეთებული

თავისი მოხაზულობითა და გამოხედვით ეს შრიფტი არსებითად ჩვეულებრივი გარნიტურის მეორე ვარიანტია, რომელიც პირველიდან მხოლოდ იმით განსხვავდება, რომ მასში ასოების თვალი ოდნავ ოვალურია. მისი დანერგვა ჩვენს საშრიფტო მეურნეობაში შემდეგ პირობებში მოხდა: როდესაც ოცდაათიან წლებში შექმნილმა „შრიფტის რეფორმის კომიტეტმა“ ვერ გაამართლა მასზე დაკისრებული მოვალეობის შესრულება, შეწყვიტა მუშაობა. ეს საქმე იკისრა „განათლების სახალხო კომისარიატის პედაგოგიკისა და პედალოგიის სამეცნიერო-საკვლევო ინსტიტუტმა“; სადაც შეიქმნა „შრიფტის სექცია“, ჟურნალისტიკისა და საზოგადო მოღვაწის პარმენ ჭანიშვილის ხელმძღვანელობით.

ამ სექციამ ხელი მიუყო არსებული შრიფტების გადახალისებას. ქართულ შრიფტებს შორის იყო გრიგოლ ტატიშვილის (1838—1911) მიერ „ვენურის“ მიხედვით შექმნილი სასაბჭოთაო შრიფტი, კეგელი 20, რომელსაც სტამბის მუშები „მთაწმინდას“ უწოდებდნენ. ინსტიტუტის შრიფტის სექციამ სცადა ამ შრიფტიდან გარნიტურის შექმნა, მაგრამ გაუმართლებელი წესით: სექციის მუშაკებმა ალფაბეტის ოცდაცამეტი ასოიდან ოცდარვა ასო უცვლელად დასტოვეს, ხოლო ექვს ასოს სახე შეუცვალეს, ბეჭდურის მაგივრად ხელნაწერის სახე მისცეს. დ=ღ, ზ=ზ, ლ=ღ, რ=რ, შ=შ. ასეთი „შეკეთების“ შემდეგ გაამრავლეს. ჩამოისხა კეგ. 12, 16, 24, 36. „მთაწმინდას“ დაეკარგა მთლიანი სახე. მექანიკურად ჩართული ასოები ანაწყოში „აყვირდნენ“ და შრიფტკასებში არევ-დარევა შეიტანეს. მიუხედავად ამისა, ეს შრიფტი მაინც დატოვებულ იქნა საშრიფტო მეურნეობაში „ჩვეულებრივი შეკეთებული გარნიტურის“ სახელწოდებით. ამ შრიფტს არა აქვს სხვა მოსახვის კეგელები, გარდა პირდაპირი ნათელისა. იგი მხოლოდ ხელითწყობისაა. არ არსებობს ამ შრიფტის არც ლინოტიპის და არც მონოტიპის ასოები.

ინსტიტუტის შრიფტის სექციამ ამ სატექსტოსათვის შექმნა მთავრული შრიფტები თავისი ციფრებით.

ჩვეულებრივი შეკვეთი

(პირდაპირი, ნორმალური, ნათელი)

კვლევი 12

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვდაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგეგვბთიკდმნოპჟრსტუფქლყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდევზთიკდნნოპჟრსტუფქლყშჩცძწჭხჯჰ

1234567890 №

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვდაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

შპონით

კვანძი 16

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდი-
დესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვდა-
პარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ
შევეხლოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საი-
დანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ
ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.
სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავში-
რებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ
ხატოვან გამოსახულებასთან.

აბგევიზთიკდმნოპჟრსტუფქლყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდევზთიკდმნოპჟრსტუფქ

ლყშჩცძწჭხჯჰ 1234567890

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდი-
დესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვდა-
პარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ
შევეხლოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საი-
დანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ
ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი.
სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავში-
რებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ
ხატოვან გამოსახულებასთან.

კვლევი 20

აბგდევზთიკღმნოპჟრსტუფქ ღყშჩცძწჭხჯჳ

კვლევი 24

აბგდევზთიკღმნოპჟრსტუფქღყ
შჩცძწჭხჯჳ 1234567890 №

აბგდევზთიკღმნოპჟრსტ
უფქღყშჩცძწჭხჯჳ.-:;!?
§*)1234567890

კვლევი 36

აბგდევზთიკღმნოპჟრ
სტუფქღყშჩცძწჭხჯჳ

2. ჩვეულებრივი ბანიერი შეკეთებული

დაახლოებით ისეთივე ცდა ჩაატარეს ინსტიტუტის შრიფტის სექციის ხელმძღვანელებმა „ვენურ“ შრიფტზე როგორც „მთაწმინდაზე“. „ვენურის“ შვიდი ასო გადააკეთეს ხელნაწერი ასოს მსგავსად, ამასთანავე მთელ ალფაბეტს ზედა და ქვედა ტანი ოდნავ შეუმოკლეს, შუატანი ოდნავ გაუგანიერეს, მაგრამ ისე, რომ ძნელად განსხვავდება ვენურიდან. ასეთი „შეკეთებით“ ჩამოისხა კევ. რ, მ, 10 და 12. და იგი „ორჯონიკიძის“ სახელწოდებით შევიდა საშრიფტო მეურნეობაში. ეს შრიფტი მოწონებით არ სარგებლობს, ძნელად იკითხება და რაც მთავარია, მისი განსხვავება ვენურიდან გაძნელებულია, რის გამო საშრიფტო კასებში არევ-დარევას იწვევს.

ღ=ღ. ზ=ზ, ლ=ლ, რ=რ. შ=შ, წ=წ, ჯ=ჯ.

მიუხედავად ამისა, იგი მაინც დარჩა საშრიფტო მეურნეობაში „ჩვეულებრივი განიერის“ (შეკეთებულის) სახელწოდებით, თუმცა ეს სახელწოდება არცთუ ზუსტად შეეფერება მას. ამ შრიფტს არა აქვს არც თავისი ციფრები, არც ორთოგრაფიული ნიშნები და არც სხვა მოსახვის კეგელები. ის მხოლოდ ხელითწერისაა. არ არსებობს მისი არც ლინოტიპისა და არც მონოტიპის მატრიცები.

ჩვეულებრივი განიერი (შეკეთებული)

(პირდაპირი, ნათელი)

კეგელი 6

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს. თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ინსტორიული ფესვები აქვს.

აბგევზთიკდმნოპჟრსტუფქლყშჩცძწჭხჭჭ

კეგელი 8

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგევზთიკდმნოპჟრსტუფქლყშჩცძწჭხჭჭ

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს,

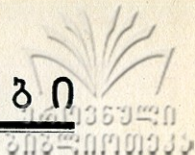
კეგელი 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს.

აბგევზთიკდმნოპჟრსტუფქლყშჩცძწჭხჭჭ

1. უნივერსიტეტის ბარნიტური

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ძველი ქართული ენის კათედრამ პროფ. ა. შანიძის ინიციატივით განიზრახა ისეთი ახალი სასტამბო შრიფტი შეექმნა, რომ შესაძლებელი ყოფილიყო მანქანით აეწყოთ როგორც ძველი ქართული ენისა და ლიტერატურის ძეგლები, ისე დიალექტოლოგიური ტექსტები (ხევსურული, თუშური, ინგილოური, სვანური, მეგრული და სხვ.). ამ მიზნით კათედრამ სათანადო შუამდგომლობა აღძრა უნივერსიტეტის რექტორატის წინაშე, რომელიც ამ წამოწყებას გულთბილად შეხვდა. უნივერსიტეტის რექტორატმა ხელშეკრულება დაუდვა ქართული შრიფტის საექსპერიმენტო ლაბორატორიას საჭირო ნახაზების შექმნის თაობაზე. ლაბორატორიამ ეს საქმე დაავალა მხატვარ ანტონ ღუმბაძეს, რომელმაც პროფ. ა. შანიძის ხელმძღვანელობით დახატა ასოები და სხვა სასტამბო ნიშნები. დახატა ორივე ქართული შრიფტი: ძველი ქართული (ე. ი. ხუცურის ნუსხური თავისი მთავრულებით, ძველი ხელნაწერების მიხედვით) და ახალი ქართული (ე. ი. მხედრული, ვახტანგისეული შრიფტის საფუძველზე, დამატებითი ნიშნებითურთ დიალექტიკური ტექსტების ასაწყობად).

1963 წ. ბოლოსთვის დამთავრდა მუშაობა ნახაზებზე ლინოტიპის კლავიატურის გაწყობაზე. ნახაზების დოკუმენტაცია დაამზადა НИИПолиграфмаш-მა მოსკოვში და გაეგზავნა ლენინგრადის პოლიგრაფიული მანქანათმშენებლობის ქარხანას, სადაც ავტორის ა. ღუმბაძისა და მისი ხელმძღვანლის ა. შანიძის მონაწილეობით 1964 წ. აპრილ-მაისში დაზუსტდა დოკუმენტაცია და ზოგიერთი ტექნიკური საკითხი. ლენინგრადის ქარხანა მატრიცებს ამზადებს ლინოტიპისათვის. მატრიცების პარტია მზად იყო 1964 წლის ბოლოსათვის.

ხელით წყობისათვის კი იმავე შრიფტის მატრიცები 1964 წ. უნივერსიტეტს მოუვიდა НИИПолиграфмаш-ისაგან და თბილისის შრიფტის ჩამომსხმელ ქარხანას გადაეცა, სადაც სამ კეგელზე—8, 10, 12-ზე ჩამოისხა ორივე სახის ქართული შრიფტი.

ამით ქართულ საშრიფტო მეურნეობას შეემატა მეტად საჭირო სპეციალური დანიშნულების ახალი მოხაზულობის შრიფტი, თანამედროვე სასტამბო ტექნიკის მოთხოვნილებათა შესაბამისად დამუშავებული, ხელით და ლინოტიპით წყობისთვისაც.

ეს ახალი შრიფტი ქართულ საშრიფტო მეურნეობაში შევიდა უნივერსიტეტის გარნიტურის სახელწოდებით.

ა ბ გ დ ე

ახალი	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი
ძველი	ⴁ	ⴂ	ⴃ	ⴄ	ⴅ	ⴆ	ⴇ	ⴈ	ⴉ
	ⴊ	ⴋ	ⴌ	ⴍ	ⴎ	ⴏ	ⴐ	ⴑ	ⴒ

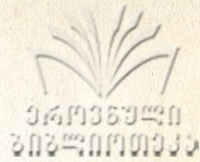
ახალი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ	რ	ს
ძველი	ⴓ	ⴔ	ⴕ	ⴖ	ⴗ	ⴘ	ⴙ	ⴚ	ⴛ
	ⴜ	ⴝ	ⴞ	ⴟ	ⴠ	ⴡ	ⴢ	ⴣ	ⴤ

ახალი	ტ	ჯ	ჭ	ყ	ღ	შ	ჩ	ც
ძველი	ⴞ	ⴟ	ⴠ (ⴡ) ⴢ	ⴣ	ⴤ	ⴥ	⴦	ⴧ
	⴨	⴩	⴪	⴫	⴬	ⴭ	⴮	⴯

ახალი	ძ	წ	ჭ	ხ	ჯ	ჟ	რ	ს
ძველი	ⴰ	ⴱ	ⴲ	ⴳ	ⴴ	ⴵ	ⴶ	ⴷ
	ⴸ	ⴹ	ⵀ	ⵁ	ⵂ	ⵃ	ⵄ	ⵅ

ჩ ლ მ ნ დ ე ვ ზ თ ი

კ ლ მ ნ დ ე ვ ზ თ ი

უნივერსიტეტის ბარნიტური
(პირდაპირი, ნორმალური, ნათელი)

კეგელი 8

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ფლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს. თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ ძ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ დ უ შ ჩ ც ძ წ
ჭ ხ ჯ ჳ ჭ ჭ

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ფლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კეგელი 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ფლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ ძ ო პ ჟ რ ს ტ ჯ უ ფ ქ დ უ შ ჩ ც ძ წ
ჭ ხ ჯ ჳ ჭ ჭ

უნივერსიტეტის გარნიტური
(პირდაპირი, ნორმალური, ნათელი)

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს. თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

კეგელი 12

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირით მაინც არ შევეხოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს. თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

ა ბ გ დ ე ვ ზ ც თ ი კ ლ მ ნ ძ ო პ ქ რ ს ტ ჳ
უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ნ ჯ ჳ ჭ

ՄԵՈՅԻՆԻՍՏԻՆԻ ԳԱՐԵՈՒՄՐՈ

(ժյզլո անձանի, Նյույորկ)

ՁԵՅԼՈ 10

ՁԵՅԼՈՑ

Ծեծողիտապէ ծնափորա կվտըվիրն վծիծղն ծահեսարէսիւ։ Ժա-
ծղնըլ ցսիրփընղ դրտեսսիւէկապտ, ցղվծիտղպղտու շէկրսիտ ծւհիղ էս
ցղղղլլատ էծ ծահեսարէսիւն Նտտըղղլլց, Նւծիւհըլ լուսիծաւցրէ ծէ շէհ-
րտտէսիծէ չղի լըլլարէհի ծէ ցղծծղշ ծողղրէհծղտու էհլլէհի։ Նըլծլլսի
ցսիրփըլ ծլլծիսաձ էսիւն ծէկէրըսիղլլսիտ էծ էհլլէհտէհ ծէ ծիւն սիտրէհ-
ծղտ լըլլարէհ շէծաւնըվտղլլլէստէհ։

Ծեծողիտապէ ծնափորա կվտըվիրն վծիծղն ծահեսարէսիւ։ Ժա-
ծղնըլ ցսիրփընղ դրտեսսիւէկապտ, ցղվծիտղպղտու շէկրսիտ ծւհիղ էս ցղ-
ղղլլատ էծ ծահեսարէսիւն Նտտըղղլլց, Նւծիւհըլ լուսիծաւցրէ ծէ շէհր-
տտէսիծէ չղի լըլլարէհի ծէ ցղծծղշ ծողղրէհծղտու էհլլէհի։ Նըլծլլսի ցսիրփ-
ըլ ծլլծիսաձ էսիւն ծէկէրըսիղլլսիտ էծ էհլլէհտէհ ծէ ծիւն սիտրէհծղտ լը-
լլարէհ շէծաւնըվտղլլլէստէհ։

ՁԵՅԼՈ 12

ՁԵՅԼՈՑ

ԾԵԾՔԴԻԿԵՈՎԸ ԺՆՈՓԵՂԱ ԿՈՆԵՐՈՒՄԻՆ ՈՃՈՂՆԵՂԻԹՈ-
ՐԵՍՈՒԿԵԿԻԿԸ ԺՈՃՆԵԿ, ԿԻՊՔԵՆԻ ԴԵՆՍԵԿԵՈՎԸ-
ԿԴՈՒԿԵՂԴԵՂԸ ՂԸԿԴԻԿԻԿԸ ԺԸՂԸԿ ԸԻ ԿԴԴԴԸՈՎ ԸԺ ԺՈ,
ՐԵՍՈՒԿԵԿԻՆ ՆԸԸԸԴԴԸՆ, ՆԸՈՃՐԸԿ, ԲԸԿԺՈՂԿԻԿ ԾԸ
ՂԸԸԴԻԿԸԿԺԸ ՃԴԺ ԸԸԸՈՒԿԸՈՒ ԾԸ ԿԴԺՈՂ ԾՈՂԴԸԸՈՂ-
ՆԻ ԸԸՎԸԸԸ։ ՆԸԺՎՈՒԿԻ ԿԻՊՔԵՂ ԺՈՃԺՈՃ ԸԻՆ ԾԸ-
ԿԸԴԿԴԻԿԸՈՂԸՆ ԸԺ ԸԸՎԸԸԸԸՈՒ ԾԸ ԺՆ ՆԴԻԿԸԸՈՂԸ
ԸԸԸՈՒԿԸՈՒ ՂԸԺՈՒՆԸՈՂԸՆԸԸԸԸ։

Ծեծողիտապէ ծնափորա կվտըվիրն վծիծղն ծահեսա-
րէսիւ։ Ժաձղնըլ ցսիրփընղ դրտեսսիւէկապտ, ցղվծիտղպղտու
շէկրսիտ ծւհիղ էս ցղղղլլատ էծ ծահեսարէսիւն Նտտըղղ-
ղլլց, Նւծիւհըլ լուսիծաւցրէ ծէ շէհրտտէսիծէ չղի լըլլարէհի
ծէ ցղծծղշ ծողղրէհծղտու էհլլէհի։ Նըլծլլսի ցսիրփըլ ծլլծի-
սաձ էսիւն ծէկէրըսիղլլսիտ էծ էհլլէհտէհ ծէ ծիւն սիտրէհ-
ծղտ լըլլարէհ շէծաւնըվտղլլլէստէհ։

2. კურსივის გარნიტური

საშრიფტო მეურნეობაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს გამოსაყოფ, ანუ კურსივის სახის შრიფტების არსებობას. ასეთი შრიფტი ჩვენს საშრიფტო მეურნეობაში დღემდე არ მოიპოვებოდა. ვცადეთ ისეთი კურსივის შექმნა, რომელიც გამოსადეგი იქნება ყველა სატექსტო გარნიტურისათვის.

ამ კატალოგში კორპუსის ზომაზე წარმოდგენილია ამ ახალი გარნიტურის მუქი მოსახვის ნიმუშები. განზრახულია მისი დაკომპლექტება ნათელი მოსახვის კეგელებითაც. ამ გარნიტურის ხელით-წყობის მატრიცები კეგ. 8, 10 და 12 დამზადებულია ლენინგრადის შრიფტის ჩამომსხმელ ქარხანაში.

ამ გარნიტურის ლინოტიების მატრიცებს ამზადებს ლენინგრადის პოლიგრაფიული მანქანების ქარხანა. ნახაზები შექმნილია 1963 — 1964 წლებში. მათი ავტორია ბ. გორდენიანი.

აზრისივის ბარნიტური

(ნორმალური, მუქი) *

კვლეო 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია, როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგდევეთიკლმნთჟრსტუფჟღყშჩხცძჭგჟჳ
აბგდევეთიკლმნთჟრსტუფჟღყშჩხცძჭგჳ

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

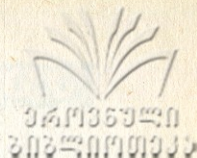
დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევეხთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეული ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

* მიმდინარეობს ამ შრიფტების მუქი მოსახვის გამრავლება კვ. 16, 20, 36-ზე. ამავე დროს მზადდება ამ შრიფტის ნათელი მოსახვის ნახაზები.

კურსივის გარნიტური
(ნორმალური, მუქი)

კვლეო 28

**აბგდეზთიკლმნოპჟრ
სტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ
ჭჭკჟკჭ**

კვლეო 28

**კბგევზთიკლმნოპჟ
რსტუფქღყშჩცძწ
ჭხჯჰ**

3. ღუმბაძის გარნიტური

ქართულ ორშტრიხიან, ნორმალური მოსახვის შრიფტებში მკვეთრად იყო გამოვლინებული თვალსაჩინო კონტრასტი ძირითად შტრიხებსა და წვრილებს შორის, რაც კითხვას აძნელებდა და თვალს ღლიდა (პარიზული, კ. ლორთქიფანიძის, დედაენის), ხოლო მათ შორის საშუალო ხაზი, რომელიც უფრო ჰარმონიული იქნებოდა და ხანგრძლივ კითხვას ხელს შეუწყობდა, დღემდე მონახული არ იყო. ასეთი საშუალო ხაზი მონახა მხატვარმა ა. ღუმბაძემ, რომელმაც დაამუშავა ახალი მოხაზულობის ისეთი ორშტრიხიანი შრიფტი, სადაც შტრიხებს შორის არ იგრძნობა მკვეთი განსხვავება. აქ წარმოდგენილია ამ შრიფტის ერთი ზომა კეგ. 10. შრიფტი გამიზნულია ხანგრძლივი კითხვისათვის. ყოველ ასოს გარკვეული ინდივიდუალობა ახასიათებს. ავტორის მიერ გამონახულია ასოთა შორის სწორი პროპორციები. მატრიცები დამზადებულია ლენინგრადის შრიფტის ჩამომსმელ ქარხანაში ავტორის ხელმძღვანელობით 1964 წელს. საშრიფტო მეურნეობაში ეს შრიფტი შესულია ღუმბაძის გარნიტურის სახელწოდებით.

დუმბაძის ბარნიტური

(პირდაპირი, ნორმალური, ნათელი) *

კვანძი 10

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევესთოთ იმ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ სატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ სატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

აბგლევეთიკლმნოპრსტუფქცძჭჭჟჰ ჯღჟჟჟჟ ჰღჟჟჟჟ

1234567890

№ჯ*::!?-,,

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შევესთოთ ამ მონაპოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ სატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ სატოვან გამოსახულებასთან.

ანბანის ასოები შემთხვევით წარმოქმნილი ნიშნები კი არ არის, არამედ თითოეული მათგანი რთული ისტორიული განვითარების შედეგს წარმოადგენს, თითოეულ ასოს ჩონჩხს ანუ გრაფიკულ მოხაზულობას ღრმა ისტორიული ფესვები აქვს.

* მიმდინარეობს ამ შრიფტის ნათელი მოსახვის გამრავლება კვ. 8, 12, 16, 20, 36-ზე. ამავე დროს მზადდება ამ შრიფტის მუქი მოსახვის ნახაზები.

სატიტულო შრიფტები

ქართულ საშრიფტო მეურნეობაში დღემდე არ არსებობს სხვადასხვა ზომის ხარისხოვანი სატიტულო შრიფტების ასორტიმენტი, რაც მიუტევებელ ნაკლად უნდა ჩაითვალოს.

წიგნისა და სხვა საბეჭდი ფურცლების გასაფორმებლად ყოველ კეთილმოწყობილ სტამბას უნდა ჰქონდეს სხვადასხვა ზომისა და მოსახვის საგანგებოდ დამზადებული სატიტულო შრიფტები, როგორც მთავრული, ისე ნუსხური, 10—45 პუნქტამდე და ზევით (ხის შრიფტები).

ჩვენ ხშირად სატიტულო შრიფტებს ვუწოდებთ ადრე შექმნილ სხვადასხვა სატიტულო შრიფტების დიდკეგელიან ასოებს, მაგრამ ეს სწორი არ არის, რადგან დიდკეგელიანი შრიფტები განსაკუთრებული საგარნიტურო პატარა ზომის ნახაზებიდან მზადდება დიდი ზომის. ეს დიდკეგელიანი შრიფტები განსაკუთრებული საგარნიტურო დანიშნულებისაა, მათი სატიტულო შრიფტად ჩათვლა მართებულად არ მიგვაჩნია.

ყოველ სრულყოფილ და კეთილმოწყობილ საშრიფტო მეურნეობაში უნდა არსებობდეს საგანგებოდ დამზადებული სატიტულო შრიფტები. მათი ძირითადი დანიშნულებაა, ყურნალ-გაზეთების მომსახურება და წიგნის გარეგნული გაფორმების მხატვრული სახის შექმნა.

მართალია, ჩვენს საშრიფტო მეურნეობაშიაც არის თითო კეგელზე ჩამოსხმული ასეთი სატიტულო შრიფტები, მაგრამ მათი სახე, ჯერ ერთი, რომ მეტად მოძველებულია, მოკლებულია ქართული მხედრული ასოს გრაფიკულ სილამაზეს და, მეორეც, არ არსებობს ამ შრიფტების სხვადასხვა კეგელები, რაც შეუძლებელს ხდის მათ მიზანშეწონილად გამოყენებას.

ამის გამო გამომცემლობათა ხელმძღვანელები იძულებული არიან ყოველი წიგნისათვის მხატვარს დაუკვეთონ ყდების, სატიტულო ფურცლებისა და სხვათა გასაფორმებელი წარწერები, მაშინაც

კი, როდესაც ეს თავისუფლად შეიძლება ანაწყობი სატიტულო შრიფტებით გაკეთდეს უფრო ლამაზად, იაფად და სწრაფად.

ამავე დროს არ შეიძლება არ აღვნიშნოთ, რომ ზოგიერთი გრაფიკოსი-მხატვარი სატიტულო შრიფტების ნაკლებობას ბოროტად იყენებს, რის შედეგად ხშირად ვხედავთ ისე დაუდევრად შესრულებულ „მხატვრულ შრიფტებს“, რომ მათი წაკითხვა დახელოვნებულ მკითხველსაც კი გაუჭირდება.

ამიტომ არის, რომ ჩვენი ლიტერატურის გარეგნული გაფორმების დიდი ნაწილი ან ერთფეროვანია და მოსაწყენი ან ისეთი „მრავალფეროვანი“, რომ მათი წაკითხვა პრობლემას წარმოადგენს.

მთავარი „პოლიგრაფმრეწველობა“ ამ უკანასკნელ დროს უკვე შეუდგა სატიტულო შრიფტების საფუძვლიან გადახალისებას. უკვე დამუშავებულია და ხმარებაშია შესული ახალი სატიტულო შრიფტის რამდენიმე სახე, მზადდება და მოკლე დროში საექსპლოატაციოდ გადაეცემა სტამბებს კიდევ რამდენიმე ახალი სახე, მათ შორის დიდძალად სტრიქონჩამომსხმელი მანქანის („CK“) შრიფტები: სხვადასხვა ზომისა და მოხაზულობის როგორც მთავრულეები, ისე ნუსხურები (იხ. გვ. 72, 73, 74). ამ კატალოგში მოთავსებული სატიტულე შრიფტების ნიმუშები დალაგებულია ორნაირი წესით. ძველი მოხაზულობის შრიფტები წარმოდგენილია ნომრების მიხედვით, ხოლო ახალად შექმნილი შრიფტები — მათი სახელწოდებისა და ზომის მიხედვით.

საქართველოს
საქართველოს
საქართველოს

ქველი მოხაზულობის

№ 1

კვანძი 12

აბგდევთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცხჭ

№ 2

კვანძი 12

აბგდევთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცხჭ

№ 3

კვანძი 12

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ღ გ ნ ო პ ქ რ
ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ ჩ ც ძ წ ჭ ხ ჯ ჰ

№ 4

კვანძი 16

აბგდევთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცხჭ

234567890

№ 5

კვანძი 16

აბგდევთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცხჭ

№ 6

კვანძი 20

აბგდევთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცხჭ

ჯკ .-..(?)*§ № 1234567890

№ 7

კვანძი 20

აბგდევთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩცხჭ

№ 8
კვანძო 24

აბგღევზთიკლინოპურსტუფქლყშ
ჩცძწჭხჯჰ

№ 9
კვანძო 24

აბგღევზთიკლინთაჟრსტუფქლყშ
ჩცძწჭხჯჰ.

№ 10
კვანძო 24

აბგღევზთიკლნოპ
ურსტუფქლურცძწჭ

№ 11

აბგღევზკლინოპრსტ

№ 12
კვანძო 24

აბგღევზთიკლმ
ნღპჟრსტუფქლ
ყშწცძწჭხჯჰ

№ 13
კვანძო 24

აბგღევზთიკლინოპურსტუ
ფქლყშურცძწჭხჯჰ.

№ 14
კვანძი 36

აბგღევზთიკლმ
ნოპჟრსჭუფქღ
ყშჩცძწჭზფჳ,-

№ 15
კვანძი 36

აბგღევზთიკლმნო
პჟრსჭუფქღყშჩცძ

№ 16
კვანძი 36

აბგღევზთიკლმნოპჟრსსჭ

№ 17
კვანძი 36

აბგღევზთიკლმნოპ

№ 18
კვანძი 48

აბგღვზკლმნ

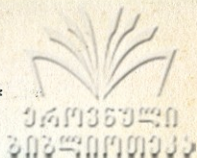
№ 19
კვანძო 72

სებღეუვზ

№ 20
კვანძო 24

სებღეუვ
ზთიიკლო
ნთკუჲს

კაბელო 24

**საბჭოთა ქაუმი-
მი ბუჭუდითი სიფყ-
ვა მოწოდებულ. ემ-
სახუროს საბჭოთა
აღმშენებლობას**

კაბელო 24

**აბგვუვუთი კლგნოვუი
სვუფალყური სძნჳხ X კ-
...!?) № 1234567890**

კაბელო 48

**აბგვუვუთი
კლგნოვუი**

* ეს ურიფტებე შექმნილია „რეფორმის კომიტეტის“ მიერ 1934—1935 წწ. მა-
სი ავტორია დ. შევარდნაძე.

საბიბლიოთეკო მთავრული „კიროვის“ *

კვანძი 8

აბგეოვზთიკდგნოკჟკსგუჟღყზრცძნჭხჯკ
1234567890 №

კვანძი 10

აბგეოვზთიკდგნოკჟკსგუჟღყზრცძნჭხჯკ
1234567890 №

კვანძი 12

აბგეოვზთიკდგნოკჟკსგუჟღყზრცძნჭხჯკ
1234567890 №

კვანძი 16

აბგეოვზთიკდგნოკჟკსგუჟღ
ყზრცძნჭხჯკ
1234567890 №

კვანძი 20

აბგეოვზთიკდგნოკჟკსგ
უჟღყზრცძნჭხჯკ.,-:;!/?&*)
№ 1234567890

* როგორც ეს შრიფტი, ისე მომდევნო „მომრგვალო მთავრული“ შექმნილია
ორმოციან წლებში მთლიანი გარნიტურის სახით.

კვლევი 24

ეპგღევზთიკდენოჰჟისგ
უჟელჟურცდნჭხჯჰ
..-:;!?ჭ*) № 1234567890

კვლევი 36

ეპგღევზთიკდ
ენოჰჟისგუჟელ
ჟურცდნჭხჯჰ
..:;!?) № 2567890

კვლევი 48

ეპგღევზთიკ
დენოჰჟისგუ

სატიტულო მთავრული „პიროვნის“

(მომრგვალო)

კვლევი 10

აბგღევზთიქღმნოქჟრსგუქღყურცძჭხჯჰ

1234567890 №

კვლევი 12

აბგღევზთიქღმნოქჟრსგუქღყურცძჭხჯჰ

1234567890 №

კვლევი 16

აბგღევზთიქღმნოქჟრსგუქღ

ყურცძჭხჯჰ

1234567890 №

კვლევი 20

აბგღევზთიქღმნოქჟრსგუქღ

ყურცძჭხჯჰ..-:;!?)

№1234567890

კვლევი 24

აბგღევზთიქღმნოქჟრსგუ

ქღყურცძჭხჯჰ..-:;!?*§)

№1234567890

აბგლევზთიკლმნ
ოპჟრსგუფქღყზს
ძნჭხჯკ.,-.,!/?ღ*)

აბგლევზთიკ
ლმნოპჟრსგუ
ფქღყზსძნჭკ
1234567890 N^o

სატიტულო ახალი მოხაზულობის *

(ნათელი)

კვლევი 16

აბგღევჳთიკლენოკჳრსტუფქღჳჳჳ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 .,!?

კვლევი 20

აბგღევჳთიკლენოკჳრსტუფქღ

ჳრსქჳჳჳჳ

1234567890.,!?

კვლევი 24

აბგღევჳთიკლენოკჳრსტ

უფქღჳრსქჳჳჳჳ

1234567890.,!?

კვლევი 28

აბგღევჳთიკლენოკჳრსტ

უფქღჳრსქჳჳჳჳ

1234567890.,!?

* ეს სატიტულო მთავრულები შექმნილია 1960—1961 წლებში მთლიანი გარნიტურის სახით ბ. გორდენიანის ესკიზების საფუძველზე.

აბგდევჳთიკლმნ
ოპჳრსსტუფქღყზრხძწ
ჭხჯჳ 1234567890.,!?

აბგდევჳთიკლმნ
ოპჳრსსტუფქღყ
ზრხძწჭხჯჳ1234
567890.,!?

სატიტულო ახალი მოხაზულობისა *

(ნახევარმუქი)

კეგელი 16

აბგლეფთიკლენოქჱრსტუჱლყურცქნჳსჲჱ

1234567890 № %\V.X;:,?!)(ღ-◀*

კეგელი 20

აბგლეფთიკლენოქჱრსტუჱლყურცქნჳს

ჲჱX\Y1%|234567890,..:№*|(!:ღ?-◀

კეგელი 24

აბგლეფთიკლენოქჱრსტუჱ

ლყურცქნჳსჲჱ

1234567890 № ..:,;!)?ღ*)»

კეგელი 36

თაბგლეფთიკლენოქჱ
რსტუჱლყურცქნჳსჲჱ

კეგელი 48

აბგლეფთიკლენ
ოქჱრსტუჱლყურ

* ეს შრიფტი შექმნილია 1964 წელს. მისი ავტორია მხატ. დ. ღუნდუა.

სატიტულო ახალი მოხაზულობისა *

(განიერი, ჩრდილოვანი)

განიერი

კვანძო 12

აბგღაჳფთიიკლმნოჳჟრსტუფქღყზ
ჩსძძჭხჳიXჟ...ჟ,?!)--№1234567890

კვანძო 24

აბგღაჳფთი
კლმნოჳჟრ
სტუფქღყზ
ჩსძძჭხჳიX
Xჟ...ჟ,?!)--№
1234567890

№ 28

აბგღაჳფთი
იკლმნოჳ
ჟრსტუფ

ჩრდილოვანი

კვანძო 28

აბგღაჳფთიიკლმნოჳჟრს
ტუფქღყჟჩსძძჭხჳ

* როგორც განიერი, ისე ჩრდილოვანი შექმნილია 1964 წელს მხატ. ა. დუმბაძისა და ე. თვალჭრელიძის მიერ.

**აკგღავზთიკლენოპურსტუფქდყურც
ქნჭხჯკ 1234567890.,:;.!?- „“( )[]**

**აკგღავზთიკლენოპურსტუ
ფქდყურცქნჭხჯკ**

**აკგღავზთიკლენოპუ
რსტუფქდყურცქნჭხჯ**

* აქ წარმოდგენილია კლიშეს სახით. მატრიცები იქნება მზად 1965 წლის დასაწყისში. შრიფტის ავტორია ბ. გორდენიანი.

აბგდევეზთიკლმნობჟრსტუფქღყშჩცძწჭ

ხჯპ 1234567890

აბგდევეზთიკლმნობჟრსტუ

ფქღყშჩცძწჭხჯპ

აბგდევეზთიკლმნობჟ

რსტუფქღყშჩცძწჭხ

აბგდევეზთიკლმ

ნობჟრსტუფქღ

როდესაც ჩვენ ვფურცლავთ მუზეუმებსა და წიგნთსაცავებში შემონახულ ქართულ ხელნაწერ და პირველ ნაბეჭდ წიგნებს, გვაოცებს მათი შემსრულებლების მაღალი ხელოვნება და იშვიათი ოსტატობა, მზრუნველობა და სიყვარული წიგნისადმი.

ზოგი მათგანი დაწერილია ასომთავრულით, ზოგი ნუსხა ხუცურითა და ზოგიც ლამაზი ხელის მხედრულით.

ბევრი მათგანი ათას წელზე მეტი ხნისაა, მაგრამ ისტორიის მტვერს ჯერ კიდევ ვერ წაუშლია ასოების სილამაზე და კეთილი შრომის ნაკვალევი.

ეჭვს გარეშეა, რომ ჩვენს წინაპრებს კარგად ჰქონიათ შეგნებულ საკუთარი დამწერლობის მნიშვნელობა, გულმოდგინებითა და მზრუნველობით მოუვლიათ ამ ძვირფასი მემკვიდრეობისათვის და დაუშრეტელი ენერგიით განუვითარებიათ თავისი დროის შესაბამისად.

მრავალი ასეული წლის მანძილზე ჩამოუყალიბებიათ სასახოვანი დამწერლობა: ასომთავრული, რომლითაც ამკობდნენ ზურთომოდღვრების მონუმენტურ ძეგლებს, წერდნენ ძვირფას წიგნებს, შემდეგ ნუსხა ხუცური-გაკრული ხელის დამწერლობა და ბოლოს, ულამაზესი ალფაბეტი, რომელსაც მხედრულს ვუწოდებთ.

ჩვენი წინაპრების ეროვნული დამწერლობისადმი ასეთი მზრუნველობა გვაკლავს, არანაკლები გულმოდგინებითა და სიყვარულით მოვეკიდოთ ამ ძვირფას მემკვიდრეობას და მის საფუძველზე შევქმნათ ჩვენი ეპოქის შესაბამისი საშრიფტო მეურნეობა.

* *

იმ დროს, როდესაც გუტენბერგის შესანიშნავმა გამოგონებამ ძირფესვიანად შეცვალა დამწერლობისა და წიგნის ბეჭდვის განვითარების გზები, საქართველო იმდენად შევიწროებული იყო გარეშე და შინაგანი მტრებისაგან, რომ მას არც დრო და არც საშუალება არ აღმოაჩნდა, რათა კაცობრიობის ეს უდიდესი მონაპოვარი გადმოედო და განევითარებია. იგი ჩამორჩა საშრიფტო მეურნეობის განვითარების კანონზომიერების გზას და მრავალი წლის მანძილზე, თვით საბჭოთა ხელისუფლების დამყარებამდე, შემთხვევით ვითარდებოდა. მას არ გაუვლია თეორიული კვლევის, ლაბორა-

ტორიული დამუშავებისა და პრაქტიკული შემოწმების გზები. ამის შედეგად ქართული სასტამბო შრიფტები არ ყოფილა დაჯგუფებული გარნიტურებად და თვით ზომების (კეგელების) გაშრავლებაც ნორმალური გზით არ მიმდინარეობდა.

ასეთ არანორმალურ მდგომარეობას ხელი შეუწყო კიდევ იმ გარემოებამ, რომ პირველი ქართული შრიფტი გაკეთდა არა საქართველოში, არამედ შორეულ რომში, იმ წერილის აღფაბეტის მიხედვით, რომელიც თეიმურაზ პირველმა გაუგზავნა კათოლიკურ ეკლესიის მეთაურს.

1629 წელს ამ შრიფტით იიწყო და დაიბეჭდა პაოლინის „ქართულ-იტალიური ლექსიკონი“ საქართველოში გამოგზავნილი მისიონერებისათვის.

აბანო-ა.	abán	ა	ლ	ფ	ხ
აბარო-ღა.	abar		ე	ქ	ჯ
აბახი.	abác	ბ	ნ	ღ	ჩ
აბრეშო-ში.	abre	გ	ო	ყ	ც
აგეზა.	aghe	დ	პ	შ	ძ
აგმო-ზურქული.	aghi.	ე	რ	ტ	წ
აგმო-სათლევცი.	aghi	ვ	ს	ც	ძ
აგმო-სათლევცი.	agmo	ი	თ	ძ	წ
ადვილს „მეთაქც-რთული“.	aduil	კ	უ	ჭ	წ
ადვილი.	ru	ღ	რ	ც	წ
ადვილიდ.	aduíl	თ	ს	ბ	ა
ადი.	ádi,		ტ	წ	ქ
ადიდქან.	adide	ი	ც	წ	ქ
აერა.	aéra,	კ	უ	ჭ	წ

პირველი ქართული სასტამბო შრიფტი.

ამოღებულია პაოლინის „ქართულ-იტალიური ლექსიკონიდან“.

ეს პირველი ქართული შრიფტი, ჩამოსხმული ლათინური შრიფტის ზომაზე, არსებითად უფრო ხელნაწერის ტრადიციული იყო, ვიდრე სტამბისათვის მისაღები ასო. ამ შრიფტში, ისე როგორც ხელნაწერში, ასოთა გადაბმა და ერთი და იგივე ასოს სხვადასხვა ზომა უცვლელად იყო შემონახული. არ იყო გათვალის-

წინებული ქართული ალფაბეტის მოხაზულობისა და პროპორციების თავისებურებანი. მომდევნო წლებში ამ შრიფტს ვხედავთ შეკეთებული სახით, რომში გამოსულ მარია მაჯიოს „ქართული ენის გრამატიკაში“ (1643 წ.), სადაც, მასთან ერთად, გამოყენებულია ხუცური, ასომთავრული და ნუსხა შრიფტებიც. თუ როდის, ან ვისი ნახაზების მიხედვით გაკეთდა ხუცური შრიფტები, ჩვენ არ ვიცით, ერთი კი ცხადია, რომ მრავალი წლის მანძილზე ამ ეგრეთ წოდებული რომის ქართული შრიფტებით უცხოეთში იბეჭდებოდა სხვადასხვა ქართული წიგნები.

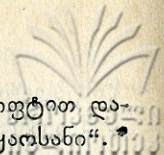
ა	ა	ან	ა	ა	ა	A
ბ	აბ	ბან	ბ	ბ	ბ	B
გ	აგ	გან	გ	გ	გ	Gh
დ	ად	დან	დ	დ	დ	D
ე	აე	ენ	ე	ე	ე	E
ვ	ავ	ვან	ვ	ვ	ვ	V
ზ	აზ	ზან	ზ	ზ	ზ	Sz
თ	ათ	თან	თ	თ	თ	H
ი	აი	ინ	ი	ი	ი	Th
კ	აკ	კან	კ	კ	კ	I
ქ	აქ	ქან	ქ	ქ	ქ	Ch
ღ	აღ	ღან	ღ	ღ	ღ	L
ყ	აყ	ყან	ყ	ყ	ყ	M
შ	აშ	შან	შ	შ	შ	N
ჩ	აჩ	ჩან	ჩ	ჩ	ჩ	Hbuie
ც	აც	ცან	ც	ც	ც	ი
ძ	აძ	ძან	ძ	ძ	ძ	O
წ	აწ	წან	წ	წ	წ	P
ჭ	აჭ	ჭან	ჭ	ჭ	ჭ	
ხ	ახ	ხან	ხ	ხ	ხ	
ძ	აძ	ძან	ძ	ძ	ძ	

პირველი ქართული სასტამბო შრიფტი (ხუცური) ამოღებულია მაჯიოს „ქართული ენის გრამატიკიდან“.

ცხადია, რომ ადრე თუ გვიან თვით საქართველოში უნდა დაწყებულიყო შრიფტების წარმოება. ასეც მოხდა. ჩვენი კულტურის დიადმა მოამაგემ ვახტანგ მეექვსემ თბილისში გახსნა ქართული სტამბა და უნგრეულახეთიდან მოყვანილი სპეციალისტის დახმარებით გააკეთა როგორც ხუცური (ასომთავრული და ნუსხა), ისე მხედრული შრიფტები*.

პირველი წიგნი „სახარება“ ხუცური შრიფტებით აწყობილი

* ვახტანგის მხედრული, რომლითაც აწყობილი იყო „ვეფხისტყაოსანი“, აკადემიკოსმა აკაკი შანიძემ მხატვარ ვლადიმერ გრიგოლიას დახმარებით აღადგინა და 1937 წელს უცვლელად გამოსცა. ეს შრიფტი დღეს აღარ არსებობს.

1709 წელს გამოვიდა, ხოლო 1711 წელს მხედრული შრიფტით და-
ბეჭდილი „დავითნი“, 1712 წელს კი უკვლავი „ვეფხისტყაოსანი“.
ვახტანგის სტამბის შრიფტები, როგორც გრაფიკული შესრულე-
ბით, ისე სტამბის მოთხოვნილებათა მიხედვით, რომის შრიფტებზე
ბევრად უფრო მაღლა იდგა.

**ქართული ღრმადი ქართული სტამბის ქართული
აზრდასა და სტამბის.**

ქართული სტამბის და სტამბის.

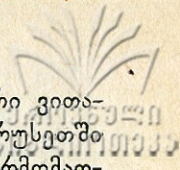
ქართული სტამბის და სტამბის და სტამბის

ვახტანგის სტამბის შრიფტი (ხუცური).

ქ: პრეკუმ ჩეი სტრეინი დორესკ: მუია სეშვა 9 ე:-
კინდსინტ ინტრალოტეცარე: დენსუპო ტსეშა 9 ე:-
ში კანეი ჩეს პრე მარე: ბატუნ დე ფურთუ 6 ა:-
ში როაეა პრე დუმენესე: დე ლინიშტე ბუ 6 ა:-
ქ: შა ში ტიპოგრაფი: ჭ კერცეი სფერში 6 ე:-
ლაუდა ნენიეტატა: დაუ: ში მულოცეში 6 ე:-

ვახტანგის სტამბის შრიფტი (მხედრული).

მეთვრამეტე საუკუნის პირველ ნახევარში ქართული შრიფტები
ჩნდება მოსკოვისა და პეტერბურგის სტამბებში, სადაც უპირა-
ტესობა ჰქონდა ხუცურ შრიფტებს. ამ შრიფტებზე მომუშავეთა შო-
რის აღსანიშნავია ბერი მხატვარი ქრისტეფორე გურამი-
შვილი, რომელიც ვახტანგთან ერთად გადასახლდა რუსეთში.
შემდეგი შრიფტების მოღვაწედ მეფე ერეკლე გამოდის. მსგავსად
მოსკოვის სტამბებისა, 1782 წლამდე არც ერეკლეს მიერ აღ-
დგენილ სტამბაში მოიპოვებოდა მხედრული შრიფტები. ამ პერი-
ოდში (1737 — 1785 წწ.) შექმნილი ქართული შრიფტები საგრ-
ძნობლად ჩამოუვარდებოდა რომისა და ვახტანგის შრიფტებს.

მეცხრამეტე საუკუნის დასაწყისში, ახალი პოლიტიკური ვითარების გამო, ქართულ შრიფტებზე მუშაობას აგრძელებენ რუსეთში გადასახლებული სასულიერო და სამეფო გვარეულობის წარმომადგენლები. მათი დახმარებით რუსეთის სტამბებში ხელნაწერი ხუცურისა და მხედრულის მიბადებით შექმნილი მდარე ხარისხის შრიფტები ჩნდება.

მდგომარეობა საფუძვლიანად მხოლოდ მაშინ შეიცვალა, როდესაც ორმოციან წლებში ამ საქმეს პეტერბურგის სამეცნიერო აკადემიამ მოჰკიდა ხელი. ბატონიშვილი თეიმურაზის, დ. ჩუბინაშვილის, მ. ბროსესა და სხვათა დახმარებით აკადემიის სტამბამ შექმნა ექვსი მხედრული შრიფტისა და ორი ხუცურის სახე, რომელთაც შემდეგში „აკადემიური“ დაერქვა.

აი მათი ნიმუშები:

1. აკადემიური პეტითი. დედნის ავტორია თეიმურაზ ბატონიშვილი, რომელმაც მარი ბროსეს დახმარებით დაამზადა მატრიცები პარიზში. აკადემიის სტამბამ ამ მატრიცებიდან ჩამოასხა აღნიშნული შრიფტი.

კვლევი 8

არ არის არც ერთი მხარე ქვეყნის შურტზე, თუნდაც ვეფხისტყაოსნის მონაწილე ვეფხისტყაოსნის «თავსუფალი» ბუნებრივად რეზუბლიკებს შორის, ხედავ არ შეუძლია ბუნებრივი ტერიტორია, ხედავ არ უნდა აკრძალული თავსუფლები საცაღისტური რეკლამაციისთვის აგატიკისა, სწორედ ამ მხარე ხაჭაპური პროპაგანდისა და საორგანიზაციო მუშაობისა. ეს პარტია, რომელიც დღემდე

2. აკადემიური ციცერო ნათელი:

კვლევი 12

შპონით

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაწილეა. როდესაც შრიფტზე ვლახარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირვებით მანერ არ შეეგონათ ამ მონაწილარის სთავებებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაწილეა. როდესაც შრიფტზე ვლახარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირვებით მანერ არ შეეგონათ ამ მონაწილარის სთავებებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვან-

3. აკადემიური ციცერო მუქი:

კეგელი 12

სასტამბო შრიფტი წარმოადგენს წარმოების რთულ ნა-
ყოფს, ის ბევრ რამეში ექვემდებარება ლიტერებისა და მატ-
რიცების ზუსტ ტექნიკას. ნახაზის შექმნის დროს თუ
მხატვრის მიერ არ აქნება გათვალისწინებული წარმოების
მოთხოვნებიანი,

4. აკადემიური კეგ. 16 ნათელი. ეს შრიფტი შექმნილია სტამბის
მიერ ციცეროსა და პეტიტის საფუძველზე. (იხ. გვ. 33 დედაენის
გარნიტური).

5. აკადემიური კორპუსი ნათელი:

კეგელი 10 (ნათელი)

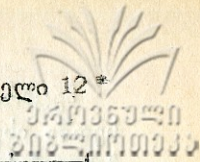
დამწერლობა მსოფლიო კულტურის უდიდესი მონაპოვარია. როდესაც
შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვირთ მაინც არ შევეხოთ ამ მონა-
პოვარის სათავეებს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ფერ ხატვანი
და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავში-
რებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატვან გამოსახულებასთან.

6. აკადემიური კორპუსი მუქი.

კეგელი 10 (მუქი)

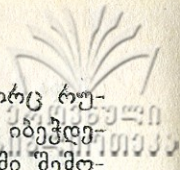
არ არის არც ერთი მხარე ქვეყნის ზურგზე.
თუნდაც ყველაზე მოწინავე და ყველაზე «თავი-
სუფალი» ბურჟუაზიულ რესპუბლიკებს შორის,
სადაც არ მეფობდეს ბურჟუაზიის ფეროროი, სადაც
არ იყოს აკრძალული თავისუფლება ზოციალი-
სტური რევოლუციისათვის აგიტაციისა, სწორედ
ამ მხრივ საჭირო პროპაგანდისა და საორგანი-
ზაციო მუშაობისა. ის პარტია, რომელმაც დღემდე

ეს ორი უკანასკნელი შრიფტი, კეგ. 10 ნათელი და კეგ. 10 მუქი.
შექმნილია ვახტანგის შრიფტის საფუძველზე.

1	a	ა	ბ	გ	20	ს	ხ	ც	ძ
2	b	ბ	გ	დ	21	t	ძ	წ	ჭ
3	g	გ	დ	ე	22	w	ყ	ჭ	ხ
4	d	დ	ე	ვ	23	n	ო	ყ	ყ
5	e	ე	ვ	ზ	24	ფ	პ	რ	რ
6	v	ვ	ზ	თ	25	q	ჩ	ს	ს
7	z	ზ	თ	ი	26	g	ც	ტ	ტ
8	e ley)	ი	კ	ქ	27	k	ც	ც	ც
9	ა	ქ	ლ	ლ	28	m	ც	ც	ც
10	ბ	ლ	მ	ნ	29	ფ	ც	ც	ც
11	k	მ	ნ	ო	30	ბ	ც	ც	ც
12	l	ნ	პ	პ	31	d	ც	ც	ც
13	m	პ	ჟ	რ	32	t	ც	ც	ც
14	n	რ	ს	ს	33	t	ც	ც	ც
15	y	ს	თ	თ	34	q	ც	ც	ც
16	o	თ	ც	ც	35	q	ც	ც	ც
17	p	ც	ც	ც	36	d	ც	ც	ც
18	j	ც	ც	ც	37	h	ც	ც	ც
19	r	ც	ც	ც	38	o (oy)	ც	ც	ც

* ამოღებულია ი. მარისა და ი. მეგრელიძის ბროშურიდან: „Пособие для авторов и наборщиков восточных шрифтов“. Москва 1963 г.

მეცხრამეტე საუკუნის სამოცდაათიან წლებამდე როგორც რუსეთში ისე საქართველოში, უმთავრესად, ამ შრიფტებით იბეჭდებოდა ქართული წიგნები. ამის შემდეგ 1866 წელს ხმარებაში შემოსდა ახალი შრიფტი ე. წ. „ვენური“. (იხ. „ჩვეულებრივი გარნიტური“).

მეცხრამეტე საუკუნის დასასრულსა და მეოცე საუკუნის პირველი ორი ათეული წლის განმავლობაში კიდევ ბევრი სატექსტო შრიფტი ჩნდება, მაგრამ მათ შორის, ასე თუ ისე, მხოლოდ ორი შრიფტი იკვიდებს ფეხს. ეს შრიფტებია: ეგრეთ წოდებული „კირილე ლორთქიფანიძისა“ და „პარიზულია“.

მათი ავტორების შესახებ მხოლოდ ის ვიცით, რომ პირველი შექმნილია გზეთ „შრომის“ რედაქტორის ინიციატივით, რის გამო შრიფტსაც მისი სახელი ეწოდა (1882 წ.), ხოლო მეორე გაკეთებულია პარიზში 1903 წელს ფრანგი მხატვრის მიერ, იქ მყოფი ქართველი ახალგაზრდა ემიგრანტების ინიციატივით უკუჩნალ „საქართველოსათვის“.

ორივე შრიფტი ერთობ ორნამენტულია, არაბუნებრივი და ძირითადი ტექსტებისათვის უვარგისი. მათ ხმარებაზე თანდათან იღუბენ ხელს ჩვენი სტამბები და გამომცემლობები. ამიტომაც ეს შრიფტები ჩვენ იმ შრიფტებს შორის მოვითავსეთ, რომელთა უმრავლესობა ან აღარ იხმარება ან იხმარება, მაგრამ ძალიან იშვიათად.

კეგელი 10 (პარიზული)

შპონით

დამწერლობა მხოლოდ გულტურის უდიდესი მონაბოვარია. რდდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შეგეხოს ამ მონაბოვარის სათაგეგბს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

დამწერლობა მხოლოდ გულტურის უდიდესი მონაბოვარია. რდდესაც შრიფტზე ვლაპარაკობთ, შეუძლებელია გაკვრით მაინც არ შეგეხოს ამ მონაბოვარის სათაგეგბს, საიდანაც წარმოიშვა და განვითარდა ჯერ ხატოვანი და შემდეგ დღევანდელი ანბანი. სტამბური შრიფტი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ამ ანბანთან და მის პირვანდელ ხატოვან გამოსახულებასთან.

ღამწერლთმა მსოფლით ველტურის უდიდესი მონაპოვარია. რთღესაც შრიცტვი ვლასპარაკობთ, შუიბლუბულია გაკვრით მაინც არ შუჯსთთ ამ მონაპოვარის სათაჟუშს, საიდანაც წარმთიშვაც და განვითარდა ჯარ საცოვანი და შვიდეგ დღუვანდელი ანშანი. სცამშური შრიცტვი მჭიდრთღ არის დაკავშირშიელი ამ ანშანთან და მის პირვანდელ საცოვან გამოსასკულუბასთან.

ანშანის ასოუბი შუითხჟუით წარმთქმნილი ვი არ არის, არამედ თითთუელი მათგანი რთული ისცთრიული განვითარების შიღეს წარმთადგენს, თითთუელი ასოს ჩონჩხს ანუ გრათუიუელ მონასკულთმას დრმა ისცთრიული თესჟუი აქვს.

ამგღუვბთივლმნლპქრსცუთდღყშრცმქჩსჯჰ 1234567890 №

ღამწერლთმა მსოფლით ველტურის უდიდესი მონაპოვარია. რთღესაც შრიცტვი ვლასპარაკობთ, შუიბლუბულია გაკვრით მაინც არ შუჯსთთ ამ მონაპოვარის სათაჟუშს, საიდანაც წარმთიშვაც და განვითარდა ჯარ საცოვანი და შვიდეგ დღუვანდელი ანშანი. სცამშური შრიცტვი მჭიდრთღ არის დაკავშირშიელი ამ ანშანთან და მის პირვანდელ საცოვან გამოსასკულუბასთან.

ანშანის ასოუბი შუითხჟუით წარმთქმნილი ვი არ არის, არამედ თითთუელი მათგანი რთული ისცთრიული განვითარების შიღეს წარმთადგენს, თითთუელი ასოს ჩონჩხს ანუ გრათუიუელ მონასკულთმას დრმა ისცთრიული თესჟუი აქვს.

ამგღუვბთივლმნლპქრსცუთდღყშრცმქჩსჯჰ 1234567890 №

ასეთია მოკლედ ის გზა, რომელიც გაიარა ქართულმა მხედრულმა შრიცტმა (ნაწილობრივ ხუცუტრმა) დიდი ოქტომბრის რევოლუციამდე.

ამ შრიცტების უმრავლესობა უმთავრესად ორ ზომაზეა ჩამოსხმული კევ. 10 და 12-ზე ხელით წყობისათვის. თავის დროზე არც ერთი მათგანი არ იყო გამრავლებული ისე, როგორც ამას მოითხოვდა საშრიცტო მეურნეობის კანონზომიერება და საგარნიტურო სისტემა.

სატექსტო შრიცტების შემკვიდრეობა ამ სახით გადმოცეა საბჭოთა საქართველოს, რომელმაც სახელმწიფო მასშტაბით საშრიცტო

მეურნეობაზე მზრუნველობა დაიწყო. ოცდაათიან წლებში შეიქმნა „ქართული შრიფტის რეფორმის კომიტეტი“, რომლის ძირითად ამოცანას შრიფტების ახალი სახეების შექმნა და არსებულის გადახალისება შეადგენდა. კომიტეტმა ამ ძირითად მიზანს გადაუხვია და ქართული ასოს ჩონჩხისა და პროპორციების შეცვლა მოინდომა, ისე როგორც ამას მაშინ მხატვარი დიმიტრი შევარდნაძე მოითხოვდა. საბოლოოდ ჩატარებულმა ექსპერიმენტებმა მეტად ცუდი ნაყოფი გამოიღო. დ. შევარდნაძის ახლად შექმნილი სატექსტო შრიფტები ხელისუფლების მიერ გამოქვეყნებისთანავე გაუქმებულ იქნა*.

„რეფორმის კომიტეტის“ შემდეგ ქართული საშრიფტო მეურნეობის გადახალისების საქმე „სახალხო განათლების კომისარიატის პედაგოგიკისა და პედოლოგიის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტის შრიფტის სექციამ“ იკისრა, რომელზედაც ჩვენ უკვე ზევით გვქონდა საუბარი (იხ. „ჩვეულებრივი გარნიტური შეკეთებული“).

საშრიფტო მეურნეობის საქმე ვერ იქნა და ვერ პროვარდა. მისი მოგვარება მჭიდროდ იყო დაკავშირებული გარნიტურების შექმნასთან, მაგრამ ეს საქმე ვერ მოხერხდა.

ამ ნაკლოვანებათა შესახებ 1934 წელს ცნობილი პოლიგრაფი ერასტი ტოროტაძე წერდა:

„ჯერჯერობით არ მოიპოვება არც ერთი ქართული შრიფტი, რომლის არათუ სრული გარნიტური, არამედ თუნდაც რამდენიმე ზომა მოიპოვებოდეს. ამის გამო ვერ ხერხდება ქართული სტამბური საბეჭდი ფორმის მხატვრულად წყობა. რამდენიმე ძირითადი სახის ქართული შრიფტის გარნიტურის შექმნის საკითხი დღის წესრიგში დგას და მისი სასწრაფოდ გადაწყვეტა აუცილებელია“**.

1947 წელს ჩამოყალიბებულმა „ქართული შრიფტის კომიტეტმა“ მთავარპოლიგრაფმრეწველობის შრიფტის ექსპერიმენტული ლაბორატორიის დანმარებით შეძლო ამ საკითხის გადაწყვეტა და დღეს ერთი გარნიტურის ნაცვლად რამდენიმეა დამუშავებული. ეს გარნიტურები სხვადასხვა კეგელებით დღითი დღე ივსება. ამის საუკეთესო მაჩვენებელია ჩვენი ქურნალ-გაზეთები, წიგნები და წინამდებარე ქართული სასტამბო შრიფტების კატალოგი.

მიუხედავად იმისა, რომ შრიფტი წიგნის ენაა და წიგნი კი ჩვენი

* ვრცლად იხ. ბ. გორდენიანის „ქართული სასტამბო შრიფტები“, სახელგამი. 1961.

** ერ. ტოროტაძე „ასოთწყობა“, სახელგამი, 1934.

კულტურის საფუძველია, ჩვენ ვერ ვიპოვით ქართულ ლიტერატურაში თითქმის ვერც ერთ ნაშრომს, სადაც შრიფტების საკითხი შეცნიერულად იყოს დასმული და შესწავლილი.

ცხადია, წინამდებარე კატალოგის შედგენის დროს ეს არ ყოფილა ჩვენი მიზანი. თუ ნაწილობრივ მაინც შევეხეთ ქართული საბეჭდო შრიფტების განვითარების ძირითად ეტაპებს, მხოლოდ იმიტომ, რომ ერთგვარი დახმარება გაგვეწია მათთვის, ვინც საფუძვლიან მუშაობას მოისურვებს ამ დარგში.

ქართული სასტამბო ორნამენტები
და
მათი გამოყენების წესები

ახლა საქართველოში ხალხურ საწყისებიდან მომდინარე ორნამენტების შექმნაზე ბევრი მხატვარი, არქიტექტორი და მოქანდაკე მუშაობს. დიდძალ ორნამენტულ სიმდიდრეს ქმნიან მქარავები, ხალიჩების მქსოველები, ხეზე და ძვალზე ამომღართველები, ოქრომჭედლები, ქვის მთლელები და სხვანი. მათი ნახელავით ივსება და მრავლდება ქართული ხალხური ორნამენტების ნაირსახეობა და მრავალრიცხოვანება.

სახვითი ხელოვნების ამ დარგს ორმად აქვს გადგმული ფესვები მხატვრულ შემოქმედებაში.

თუ ქსოვის, ოქრომჭედლობის, ქვის ორნამენტისა და სხვათა შესახებ ბევრი რამ არის თქმული და დაწერილი, სასტამბო ორნამენტების შესახებ, რომელთაც თავისი სპეციფიკა და მნიშვნელოვანი წარსული აქვთ, არაფერია ნათქვამი ჩვენს ლიტერატურაში. ცნობილია, რომ სასტამბო ორნამენტების განვითარების ისტორია მჭიდროდ არის დაკავშირებული ჯერ ხელნაწერ და შემდეგ ნაბეჭდ წიგნებთან.

დღეს ძნელია სრულყოფილად გაფორმებული წიგნების წარმოდგენა კარგი ორნამენტული შემკულობის გარეშე.

ნაბეჭდი წიგნების გაფორმებაში, შრიფტთან ერთად, ორნამენტი იმ ძირითად მასალას წარმოადგენს, რომელიც მკითხველს ეხმარება იდეურ-მხატვრული დონის ამაღლებაში და წიგნის კომპოზიციური მთლიანობის ჩამოყალიბებაში. ამასთანავე, როდესაც ხალხური ორნამენტი წიგნში მიზანშეწონილად არის გამოყენებული, ის ხელს უწყობს ამ დარგის ხელოვნების გამომწეურებასა და სახვით ხელოვნებაში მის დამკვიდრებას.

დიდი ოქტომბრის სოციალისტურ რევოლუციამდე მრავალნაირი სასტამბო ორნამენტი იხმარებოდა, რომელთა უმრავლესობა დასავლეთ ევროპის სხვადასხვა სტილისა და ფორმის გადამღერე-

ბას წარმოადგენდა. ბევრი მათგანი რელიგიურ მოტივზე იყო აგებული.

იმის გამო, რომ სტამბებში არ მოიპოვება ჩვენი დროის შესაფერი შესამკობელი მასალები, გამომცემლნი იძულებული არიან გამოიყენონ ძველი ორნამენტები.

ხშირად პოლიტიკურ, სასოფლო-სამეურნეო, სამეცნიერო და მხატვრული დარგის წიგნებში, ყოველგვარი კრიტიკის გარეშე, გამოყენებულია ჯვრის მოტივზე აგებული ორნამენტები, რომელთაც არავითარი კავშირი არა აქვს საბჭოთა წიგნთან.

ამ გარემოებას სათანადო ყურადღება მიაქცია მოსკოვის პოლიგრაფიული მრეწველობის მანქანათმშენებლობის სამეცნიერო-კვლევითმა ინსტიტუტმა („ნიიპოლიგრაფმა“-მა) და ხელი მოჰკიდა თანამედროვე საამწყობო ორნამენტების შექმნას.

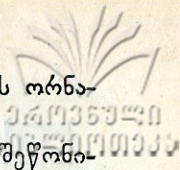
ინსტიტუტმა თავისი განზრახვა აცნობა ყველა მოკავშირე რესპუბლიკის მთავარ პოლიგრაფსამმართველოებს და სთხოვა მათ თავიანთი ძალებით დაემუშავებიათ სათანადო ესკიზები რესპუბლიკის ხალხური ორნამენტების საფუძველზე და თუ საჭირო იქნებოდა ინსტიტუტი პირდებოდა ყველას სათანადო დახმარებას.

ამის შემდეგ გავიდა რამდენიმე წელიწადი და ამჟამად უკვე შექმნილია საამწყობო ორნამენტების სერია, რუსეთის, უკრაინის, ტაჯიკეთის, ბელორუსიის ყაზახეთის და სხვა სოციალისტური რესპუბლიკების მიერ.

სერია, რომელიც საქართველოს სს რესპუბლიკის სახელს ატარებს, სხვადასხვა მიზეზების გამო თავის დროზე ვერ დამზადდა. ახლა კი დამუშავებულია ხუთი სახის ქართული საამწყობო ორნამენტები.

ამ ორნამენტების დასამუშაველად 1962 წელს მოწვეულ იქნა თბილისის სამხატვრო აკადემიის დოცენტი, ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე დავით ციციშვილი, რომელმაც ერთი წლის შემდეგ (1963 წელს) ერთმანეთისაგან როგორც ხასიათით, ისე აგების პრინციპებით და გრაფიკული თავისებურებებით განსხვავებული ესკიზები წარმოადგინა. მათ საფუძველად დაედო ხალხურ ხეზე კეთილობა, ქსოვილები, არქიტექტურა, საბჭოთა ემბლემატიკა და თანამედროვე წიგნის გრაფიკა.

მოტივთა ეს სხვადასხვაობა ავტორმა იმ მიზნით გამოიყენა, რომ ანაწყობ ორნამენტთა ნაირსახეობა შეექმნა მრავალგვარი ლიტერატურისათვის.

წინამდებარე კატალოგში წარმოდგენილია ხუთივე სახის ორნამენტი სხვადასხვა ვარიაციით.

თუ აქ წარმოდგენილი ორნამენტების ელემენტებს მიზანშეწონილად და საქმის ცოდნით გამოვიყენებთ, ჩვენ მივიღებთ მრავალ სხვადასხვა სახის თავსამკაულსა და ბოლოსამკაულს, მხატვრულ სასტამბო სახაზებსა და ფორზაცებს, სატიტულო ფურცლებსა და შმუცტიტულებს. აგრეთვე სხვა გასაფორმებელ მასალას ნაირნაირი სახით.

აქ მოტანილი ყველა ნიმუში შეიძლება გამრავლდეს სხვადასხვა ზომაზე 8-დან 48-პუნქტამდე.

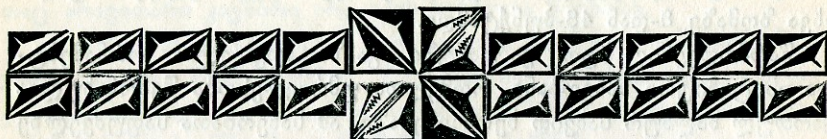
წარმოდგენილ ხუთ ვარიანტში განზოგადებულია ორნამენტთა ის ტიპიური სახეობანი, რომელთა უმრავლესობა შემონახულია ქართულ ხალხურ სახვით ხელოვნებაში. ამ სახეობათა საფუძველზე შექმნილია:

1. სასტამბო ორნამენტები, ხეზე კვეთილობის მიხედვით;
2. სასტამბო ორნამენტები, არქიტექტურის მიხედვით;
3. სასტამბო ორნამენტები, საბჭოთა ემბლემატიკის მიხედვით;
4. სასტამბო ორნამენტები, თანამედროვე წიგნის გრაფიკის მიხედვით;
5. სასტამბო ორნამენტები, სახალხო ქსოვილების მიხედვით.

I. ხეზე კვეთილობის ორნამენტების ელემენტები

თუ თითოეული აქ მოტანილი ორნამენტის ელემენტებს მათი თავისებურების მიხედვით განვიხილავთ, ვნახავთ, რომ ხეზე კვეთილობის ქართულ სახალხო ორნამენტს, რომელიც აქ არის წარმოდგენილი, საფუძველად სახალხო საცხოვრებელ ბინებში და საოჯახო ნივთებში ფართოდ გავრცელებული მოჩუქურთმებანი უდევს. ეს ელემენტები კარგად გადმოგვცემენ ხეზე კვეთილობის რელიეფს პირობითი შუქჩრდილის საშუალებით. ამიტომ ისინი აწყობის დროს უეჭველად მართებული კუთხიდან უნდა იქნეს გამოყენებული, რომ ხეზე კვეთილობის ეფექტი არ დაიკარგოს.

ამ მიზნით ლიტერის ფეხზე სიგნატური ისევეა ამოღართული, როგორც ჩვეულებრივი შრიფტების ლიტერაზე. მათი გამრავლება ახალ-ახალ სახეებად მრავალნაირად შეიძლება და ჩვენ სულ სხვადასხვა გამოსახულებას მივიღებთ. ლამაზ სახეს იძლევა აგრეთვე ამ ორნამენტების კომპოზიციური შეკავშირება.

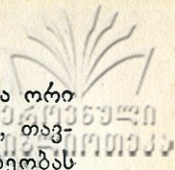

II. მონუმენტური ძეგლების ორნამენტების ელემენტები

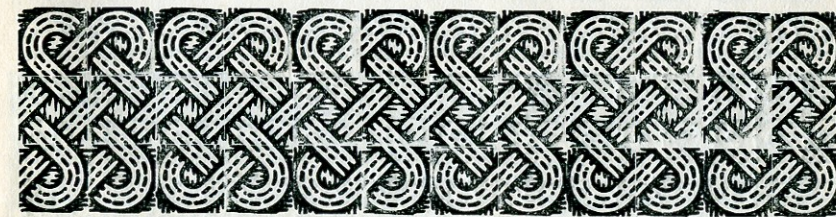
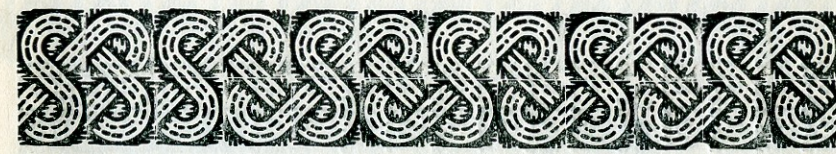
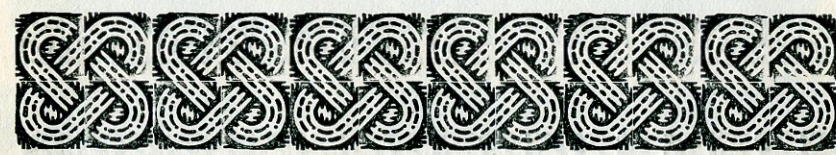
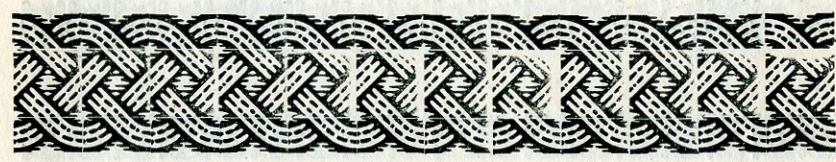
ეს ელემენტები ფართოდ და მრავალნაირად არის გამოყენებული ქართულ არქიტექტურაში, უმთავრესად მონუმენტურ ძეგლებში. მათი სახე უხსოვარი დროიდან მოდის და დღემდე არის შემორჩენილი. გასული საუკუნის ოთხმოციან წლებში წიგნების გაფორმებისას ცნობილმა ქსილოგრაფმა გრიგოლ ტატიშვილმა საუკეთესოდ გამოიყენა ეს არქიტექტურული ორნამენტები „ვეფხისტყაოსნის“ გაფორმებაში (1888 წლის გამოცემა).

ძირითადად ეს წნულები და კვანძები თასმის განმეორებითი გადაჯვარედინებით კეთდება. რამდენიმე ელემენტით ძნელია ამ დარგის ორნამენტების ნაირსახეობის გადმოცემა, მათი გამრავლება მრავალნაირად შეიძლება.

აქ წარმოდგენილი არქიტექტურული ორნამენტების ელემენტები სხვა დარგის ელემენტებიდან იმით განსხვავდებიან, რომ მათ დამოუკიდებელი სახე არა აქვთ, ე. ი. მათი ცალკეულად გამოყენება, ისე როგორც ხეზე კვეთილობისა ან ქსოვილების ელემენტები-

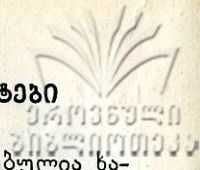

სა, არ შეიძლება. სახის მისაღებად აუცილებლად საჭიროა ორი ან მეტი ელემენტის შეერთება, რომელიც მხატვრულ სახაზს, თავსამკაულს, ბოლოსამკაულს და ვარიანტთა უამრავ სახეობას მოგვცემს.

III. წიგნის გრაფიკის ორნამენტების ელემენტები

უქანასკნელ დროს ქართულ გამოცემებში გავრცელებულია ხაზობრივი გრაფიკული ორნამენტები, აგებული მცენარეულობათა ზეფულების სტილისტიკური გადაჯვარედინების სახით.

იმ მრავალ სხვადასხვა მოტივებიდან, რომლებიც დღეს იხმარება ქართულ წიგნებში, აქ მხოლოდ ოთხი მოტივია წარმოდგენილი, რომელიც საფუძვლად დაედო წიგნის გრაფიკის ელემენტებს. თითოეული ნაწილაკი დამოუკიდებელ სახეს წარმოადგენს, მათი გამოყენება შეიძლება როგორც ცალკეულად, ისე მრავალნაირი კომპოზიციური შეკავშირებით, რაც ნაირნაირ სახეობას მოგვცემს.

IV. საბჭოთა ემბლეების საფუძველზე აკრებული ორნამენტების ელემენტები

განვლილი ნახევარი საუკუნის მანძილზე, იმ პოლიტიკურ ეკონომიურ და კულტურულ გარდაქმნასთან ერთად, რომელიც დიდმა ოქტომბრის სოციალისტურმა რევოლუციამ მოახდინა, მრავალი სიმბოლო და ემბლემა წარმოიშვა, რომელთა შორის გამოირჩევა ხუთქიმიანი ვარსკვლავი, ჩაქუჩი და ნამგალი, სახელმწიფო ალაში, დაფნის ტოტები და ნამჯის კონა.

აქ წარმოდგენილია ამ ელემენტების რამდენიმე სახე, რომელთაგან თვითეული ელემენტი შეიძლება გამოვიყენოთ როგორც ცალკე, ისე სხვა ელემენტებთან ერთად. განსაკუთრებით დიდ მხატვრულ ეფექტს იძლევა მათი კომბინირებული შეკავშირება.

ვ. ქართული ხალხური ქსოვილების ორნამენტების
ელემენტები

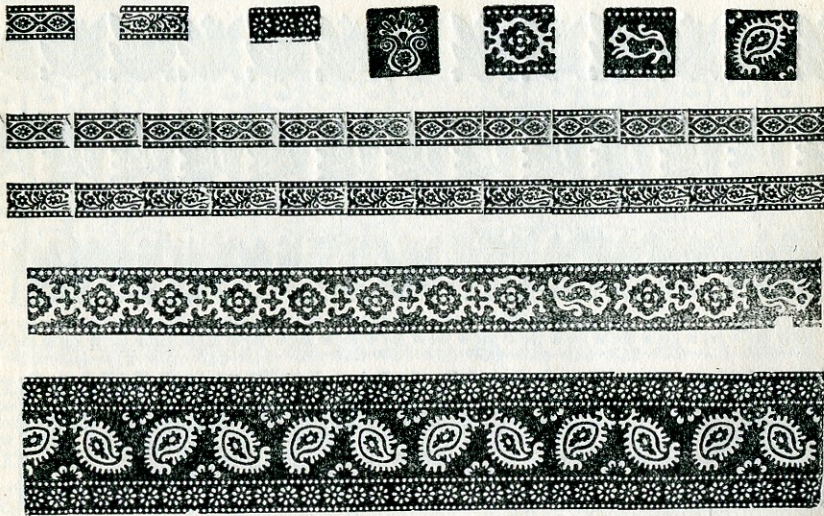
ძველთაგანვე დიდი მოწონებით სარგებლობდა ჩვენში ქსოვილ-
თა დაჩითვა და ქარგვის ნაირსახეობა. აქ მოტანილი ორნამენტების
ელემენტების საფუძვლად გამოყენებულია ამ ხელოვნების ყველა-
ზე მეტად გავრცელებული სახეები.

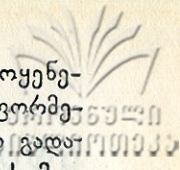
წარმოდგენილი ელემენტებიდან ზოგიერთი შეიძლება გამოყე-
ნებულ იქნას ცალკეულად, ზოგი კი სხვა ელემენტებთან შეერთე-
ბით.

კარგ ეფექტს იძლევა ამ ელემენტების თეთრი სახე შავ ფონზე
და შავი თეთრზე.

დარწმუნებული ვართ, რომ ყველა ამ ხუთი დარგის ორნამენტ-
თა ელემენტების გამოყენება საშრიფტო მეურნეობაში თვალსაჩი-
ნოდ შეუწყობს ხელს წიგნების მხატვრულ გაფორმებასა და მათ
პოლიგრაფიულ შესრულებას.

ზოგჯერ ორნამენტი შეიძლება ვიხმართო ყდაზე, გარეკანზე,
ტიტულზე, კონტრტიტულზე, ზოგჯერ კი იგივე ორნამენტი შევი-
ტანოთ წიგნში, როგორც თავსამკაული ან ბოლოსამკაული, იმის-
და მიხედვით, თუ რა შინაარსისა და რა დარგის წიგნია გასაფორმე-
ბელი. თუკი მიზანშეწონილად იქნება გამოყენებული წარმოდგე-
ნილი სასტამბო ორნამენტები, საგრძნობლად გაუმჯობესდება წიგ-
ნების როგორც შინაგანი, ისე გარეგანი გაფორმება.

აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ სადაც არ უნდა იქნეს გამოყენებული აქ მოტანილი ორნამენტები, შინაგან თუ გარეგან გაფორმებაში, ყველგან საჭიროა ზომიერების დაცვა, რათა წიგნი არ იტვირთოს ზედმეტი ელემენტებით და ხელი არ შეუშალოს მკითხველს მისი შინაარსის ათვისებაში.

მთავარი ყურადღება უნდა მიექცეს იმას, რომ წიგნში მოხვედრილი ორნამენტი ხელს უწყობდეს წიგნის დედააზრის გამოვლენებასა და მის განმარტებას. ამასთანავე უნდა გვახსოვდეს, რომ სრულყოფილი გაფორმება ვერ ითმენს ერთფეროვანებასა და ერთი და იგივე ორნამენტის თავმომაბეზრებელ მრავალჯერ გამეორებას.

როგორც წიგნის გარეკანზე, ისე ფორზაცსა და სატიტულო ფურცელზე მოთავსებული ორნამენტები ისე უნდა იყოს შეხამებული და განლაგებული, რომ თვალს ეამოს ორნამენტთა ცვალებადობა და მათი ჰარმონიული განლაგება.

ეს მხოლოდ მაშინ შეიძლება, როდესაც წიგნის გამფორმებელს კარგად ეცოდინება წყობის ტექნიკა, ექნება მდიდარი ფანტაზია და დახვეწილი მხატვრული გემოვნება.

საქართველოს ენის ეროვნული ბიბლიოთეკის გამომცემლობა

საქართველოს
საბჭოთაო სოციალისტური
რესპუბლიკა

სტამბების და გამომცემლობების ხელმძღვანელების, გაზეთებისა და ჟურნალების რედაქციათა საყურადღებოდ

სასტამბო ურიფთების ცნობარ-კატალოგში მო-
თავსებული სამანქანო და ხელითწყობის მატ-
რიცებისა და ურიფთების უმეტეს შემთხვევაში საპარ-
ტველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ბეჭდვითი სიტყ-
ვის სახელმწიფო კომიტეტის მომარაგებისა
და გასაღების სამმართველოსა და
ურიფთის ჩამომსხმელი ქარხნის მეშ-
ვეობით.

ამისათვის საჭირო იქნება მატრიცებზე უბეჭე-
თა გამოგზავნით უმეტესი მისამართით: თბილისი,
ბეჭდვითი სიტყვის სახელმწიფო კომიტეტის მომარ-
აგებისა და გასაღების სამმართველო, მარჯანი-
შვილის ქ. № 26, ტელეფონი: 5-28-06, ხოლო ხე-
ლითწყობის ურიფთებზე — თბილისი, ურიფთის ჩა-
მომსხმელი ქარხანა, ღვინის ალმართი № 23,
ტელეფონი: 4-00-14.

საპარტველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ბეჭდვითი
სიტყვის კომიტეტის მთავარკოლეგიაფრმეფელოზა

შინაარსი

წინასიტყვაობა	3
სასტამბო შრიფტები და მათი თავისებურებანი	13
ძირითადი გარნიტურები:	15
1. ჩვეულებრივი გარნიტური	15
2. მკაფიო გარნიტური	23
3. დედაენის გარნიტური	31
4. ვიწრო გარნიტური	35
დამატებითი გარნიტურები:	39
1. ჩვეულებრივი შეკეთებული	39
2. ჩვეულებრივი განიერი შეკეთებული	43
უახლესი გარნიტურები:	45
1. უნივერსიტეტის გარნიტური	45
2. კურსივის გარნიტური	51
3. დუმბაძის გარნიტური	55
სატიტულო შრიფტები:	57
ძველი მოხაზულობის	59
ახალი მოხაზულობის	68
ძირითადი ცნობები ქართული შრიფტების ისტორიიდან	75
ქართული სასტამბო ორნამენტები და მათი გამოყენების წესები	87

რექტორი დ. გეგენავა
მხატვარი ა. დუმბაძე
მხატვრული რექტორი ნ. ოსკანოვი
ტექნიკური რექტორი ე. აბდუშელიშვილი
კორექტორი ო. ცინცაძე

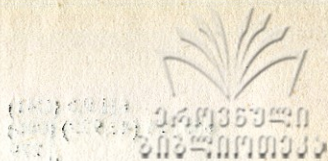
ხელმოწერილია დასაბეჭდად 19/1-65 წ. ქალაქის ზო-
მა 60×90¹/₁₆. ნაბეჭდი თაბახი 6,25. სააღრ.-საგამომც.
თაბახი 4,97.

უე 02509. ტირაჟი 2000 შეკვ. № 1061

ფასი 78 კაპ.

გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“ თბილისი,
მარჯანიშვილის ქ. 5

ბეჭდვითი სიტყვის კომბინატი თბილისი, მარჯანიშვილის ქ. 5.
Комбинат печати. Тбилиси, ул. Марджанишвили, 5.

Справочник-каталог
грузинского
типографского шрифта

(на грузинском языке)

Составитель Бено Павлович Гордезиани

Издательство
„Сაბჭოთა საქართველო“
Тбилиси, ул. Марджанишвили, 5
1965

611 9,5 (C41)
655. 24 (47.922) (085)
3 279

